

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

OBCE SOL'

na roky 2023 - 2030

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Sol'
na roky 2023-2030

Schvaľovacia doložka:

Označenie schvaľovacieho orgánu: **Obecné zastupiteľstvo v Soli**

Číslo uznesenia a dátum schválenia: **67/2023, dňa 07.06.2023**

Oprávnená osoba: **Ing. Jozef Berta**

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE SOL'	
Plánovacie obdobie	2023 -2030
Schvaľovací orgán:	Obecné zastupiteľstvo obce Sol'
Identifikácia územnej samosprávy pre ktorý sa dokument spracováva	Obec Sol' Kód obce: 529176 IČO: 00332861 DIČ: 2020630513 Okres: Vranov nad Topľou Kraj: Prešovský samosprávny kraj Počet obyvateľov: 2 604 Rozloha územia: 1 029 ha
Zadávateľ	Obec Sol'
Spracovateľ a forma spracovania	Externý spracovateľ – partner územnej spolupráce Regionálna rozvojová agentúra Zemplín s pomocou projektového tímu vytvoreného z poslancov samosprávy obce a pracovníkov spracovateľa. Priebežná komunikácia so samosprávou obce, vybranými aktérmi regionálneho rozvoja a externými odborníkmi.
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Ing. Jozef Berta – starosta obce Sol' Juraj Sukovský – poslanec OZ Mgr. Jana Bertová – poslankyňa OZ
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Jozef Berta, starosta obce, e-mail: ocu.sol@slovanet.sk, tel.: 0905 442 457
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Ervín Petrik e-mail: phrsr.obce@gmail.com, tel.: 0915 921 439
Členovia tímu pre koordináciu tvorby a implementáciu	Daniel Nutár – poslanec OZ Ing. Helena Hudáková – Agrodružstvo v Soli Mgr. Tatiana Kmecová – poslankyňa OZ Gabriela Balvirčáková – pracovníčka MAS Slanské vrchy - Topľa Ing. Ervín Petrik – pracovník MAS Slanské vrchy - Topľa
Adresa zverejnenia PHRSR na webovom sídle zadávateľa	www.obecsol.sk
Súlad s legislatívou	Dokument je spracovaný v súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z.z. zo dňa 4. 11. 2008 v znení Zák. č. 309/2014 Z.z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z.

OBSAH

ÚVODNÁ ČASŤ	4
1. ANALYTICKÁ ČASŤ	6
1.1 Analýza vnútorného prostredia	6
1.2 Analýza vonkajšieho prostredia	23
1.3 Hodnotenie súčasného stavu územia	24
1.3.1 SWOT analýza územia	25
1.3.2 Hlavné faktory rozvoja a disparity	27
2. STRATEGICKÁ ČASŤ	29
2.1. Definovanie vízie a hlavného cieľa	29
2.2. Štruktúra priorít a ich väzby na hlavný cieľ a víziu	30
3. PROGRAMOVÁ ČASŤ	35
3.1 Opatrenia a projekty v rámci jednotlivých oblastí	35
4. REALIZAČNÁ ČASŤ	38
4.1. Východiská a popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHRSR	38
4.2. Popis postupov organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia realizácie PHRSR	39
4.3. Stručný popis komunikačnej stratégie	41
4.4. Systém monitorovania a hodnotenia	42
4.5. Akčný plán na obdobie dvoch nasledujúcich rokov	43
5. FINANČNÁ ČASŤ	45
5.1. Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHRSR	45
5.2. Model viaczdrojového financovania jednotlivých projektov	46
5.3. Systém hodnotenia a zaraďovania projektov do financovania	48
ZÁVEREČNÁ ČASŤ	50

ÚVODNÁ ČASŤ

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Sol' (PHRSR) je hlavným strategickým dokumentom, ktorý poskytuje ucelený pohľad na súčasný stav a perspektívy obce v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja, a ktorým sa určujú strategické ciele, rozvojové priority a podporované smery rozvoja obce ako celku. Je základným dokumentom, ktorým sa samospráva obce riadi pri rozhodovaní a výkone svojej činnosti pri starostlivosti o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov.

PHRSR obce Sol' je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza – Prešovského samosprávneho kraja. Nenahrádza územno-plánovaciu dokumentáciu, ale patrí medzi základné podklady využívané v územno-plánovacej činnosti.

Potreba vypracovať PHRSR obce Sol' vyplýva z končiacej sa platnosti aktuálneho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sol' a tiež v súvislosti so zmenenými socio-ekonomickými podmienkami v regióne a na Slovensku, zmenenými a doplnenými strategickými a rozvojovými dokumentmi na národnej a regionálnej úrovni.

Základný legislatívny rámec pre vypracovanie PHRSR obce Sol' tvorí Zákon NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení Zákona NR SR č. 309/2014 Z. z. a Zákon NR SR č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení (v platnom znení), ktoré určujú povinnosti a postup obcí pri zabezpečení udržateľného rozvoja ich územia.

Metodika vypracovania dokumentu PHRSR obce Sol' je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a v súlade s Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja verzia 1.0.3. Táto metodika bola publikovaná v januári 2020 Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu.

Rešpektovanie tejto metodiky zabezpečuje súlad procesu tvorby a obsahu PHRSR so Zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, dokumentom Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií, schváleným uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017 a nadradenými programovými dokumentmi.

Pri vypracovaní PHRSR sa uplatňuje princíp partnerstva, čo znamená spoluprácu s príslušnými najdôležitejšími sociálno-ekonomickými partnermi v regióne.

Partnerstvo je spolupráca sociálno-ekonomických partnerov na príprave, uskutočňovaní, financovaní, monitorovaní a hodnotení realizácie priorit a cieľov podpory regionálneho rozvoja.

Sociálno-ekonomickí partneri sú ústredné orgány štátnej správy, miestne orgány štátnej správy, vyššie územné celky, obce, mikroregionálne združenia a iné fyzické osoby a právnické osoby pôsobiace v oblasti regionálneho rozvoja na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni (§ 2 ods. e) Zákona č. 539/2008 Z.z).

Základné východiskové dokumenty na miestnej a regionálnej úrovni

- Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou MAS Slanské vrchy – Topľa
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu v okrese Vranov nad Topľou

Základné východiskové dokumenty na úrovni kraja

- Územný plán Prešovského samosprávneho kraja
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK
- Stratégia rozvoja vidieka PSK
- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu PSK
- Program rozvoja vidieka PSK

Základné východiskové dokumenty na národnej úrovni

- Partnerská dohoda SR na roky 2021 - 2027
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 (Slovensko 2023)
- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
- Dokumenty v rámci nástroja Next Generation EU

Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Sol' bola spracovaná metódou zberu dostupných údajov na celoslovenskej, okresnej a miestnej úrovni a ich následnou analýzou. Ako východzí zdroj sa použil predovšetkým portál Štatistického úradu SR. Ďalšie informácie sa získali z miestnej dátovej základne vypracovanej MAS Slanské vrchy - Topľa, z evidencie obecného úradu Sol' a zo strategických dokumentov Prešovského samosprávneho kraja.

1. ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť PHRSR obsahuje analýzu vnútorného prostredia na základe kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie, analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia, identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia, posúdenie hlavných faktorov a disparít rozvoja územia.

1.1 Analýza vnútorného prostredia

Poloha a dostupnosť Kataster obce sa rozprestiera v povodí Tople na severozápadnom výbežku Východoslovenskej nížiny, na rozhraní dvoch podcelkov Východoslovenskej pahorkatiny. Z juhozápadu tu zasahuje Podslanská pahorkatina a zo severovýchodu Toplianska niva. Podložie tvoria predovšetkým naplavené sedimentárne horniny (íly, ílovce, piesky, pieskovce, štrky, zlepenec a i.) z holocénu. Kataster obce susedí na severe s katastrami obcí Jastrabie nad Topľou a Hlinné, na západe Rudlov, na juhozápade Zámutov, na juhu Čaklov a na východe Komárany.

Obrázok č.1: Poloha obce Sol'

Zdroj: zbgis.skgeodesy.sk

Tabuľka č.1: Základné údaje o obci

obec Sol'	
Kód obce	529176
Okres	Vranov nad Topľou
Kraj	Prešovský samosprávny kraj
Štatút obce	Obec
PSČ	094 35 Sol'
Prvá písomná zmienka	1252
Nadmorská výška stredu obce	140 m.n.m
Celková výmera katastra (ha)	1 029 ha
Počet obyvateľov k 31.12.2022	2 604
Hustota obyvateľstva na km ²	253,29 obyv. / km ²

Zdroj: Štatistický úrad SR

Obec Sol' leží na hlavných dopravných ťahoch regiónu, 9 km od okresného mesta Vranov nad Topľou a 38 km od krajského mesta Prešov. Obcou prechádza cesta I/18 spájajúca Vranov nad Topľou s Prešovom a železničná trať Prešov – Humenné na ktorej sa nachádza aj železničná stanica Sol' vo východnej časti obce. Medzinárodné letisko Košice je vzdialené 75 km a Poprad 118 km. Cesta k obidvom trvá do 1,5 hodiny. Najbližšie napojenie na európsku diaľničnú sieť prostredníctvom diaľnice D1 je vzdialené z obce 47 km (50 min) pri obci Bidovce a 40 km (45 min) v katastri mesta Prešov. V prípade dobudovania rýchlostnej cesty R4 vrátane severného obchvatu Prešova to bude 24 km (25 min) v katastri obce Lipníky.

Vzdialenosť od významných bodov a lokalít uvádza nasledovná tabuľka:

Tabuľka č.2: Vzďialenosti a časy od dôležitých bodov

Vzdialenosť od :	km	čas	Miesto
cesty I/18	0	0 min.	Sol'
najbližšej železničnej stanice	0	0 min.	Sol'
medzinárodného letiska	75	1 h 12 min.	Košice
	118	1 h 24 min.	Poprad
Vranova nad Topľou (sídlo okresu)	9	10 min.	
Prešova (sídlo kraja)	38	35 min	

Zdroj: www.maps.google.sk

História obce a okolia. Osídlenie širšieho okolia obce je doložené už z mladšej doby kamennej (neolitu). V tomto období, ktoré sa datuje do doby 5000 - 3000 pred.Kr. územie Slovenska pokrývali husté listnaté lesy, najmä dubové a brestové; na jeho území sa objavujú prvé trvalé osady roľníkov, rozvíja sa obrábanie polí, výroba tkanív a chov zvierat. Z tejto doby sú známe nálezy sídlisk Bukovohorskej kultúry (5000 – 4700 pred Kr.) z katastrov obcí Vranov nad Topľou - Čemerné, Komárany a Vyšný Žipov. Ľudia tejto kultúry tiež ťažili obsidián a obchodovali s ním.

Obec Sol' patrí k najstarším obciam na východnom Slovensku. Výhodná geografická poloha v údolí rieky Topľa ju už v dobe kamennej predurčila na miesto ľudského sídliska, ktoré sa s prestávkami rozvíjalo až do súčasnosti. Najstaršia písomná zmienka o obci pochádza z roku 1252. Svoje pomenovanie dostala od troch soľných prameňov, ktoré sa v minulosti nachádzali v tesnej blízkosti obce v časti Surovice.

V písomnostiach od 13. storočia sa vyskytuje pod maďarským názvom Sowkwth vo význame Soľný Prameň, odvodenom od pôvodného slovenského názvu Sol'. Slovenský aj maďarský názov vyjadroval skutočnosť, že sa tu vyskytovala soľ v podobe soľanky, vytekajúcej slanej vody. Z toho je zrejmé, že údolie dostalo primeraný názov Sol', ktorý sa stal aj názvom tunajšej dediny. Soliansky majetok patril začiatkom 13. storočia k panstvu Lipovec, ktoré v roku 1229 kúpili šľachtici Abovci a vzťahuje sa aj na dedinu Sol'. Dedina Sol' zostala majetkovo súčasťou panstva Lipovec do druhej polovice 14. storočia. Koncom 15. storočia postavili v Soli gotický kostol o ktorom je správa z roku 1493. Po stavebnej úprave začiatkom 17. storočia a neskorších obnovách stojí doteraz. Matej Rojko roku 1793 začal s výstavbou evanjelického kostola a.v. a pomocou veriacich bol dokončený v roku 1801. V dedine bol zemepanský mlyn, o ktorom je doklad z roku 1493. V roku 1524 sa vlastníkami obce stali Bátoryovci. Tragickým pre obec bol rok 1666, kedy ju postihla morová epidémia, ktorá si vyžiadala veľké množstvo obetí.

V 17. storočí patrila dedina šľachticom Nádasdyovcom, Nyáryovcom, Esterházyovcom, Drugetovcom a ich dedičom. Posledná tretina 17. storočia bola zachvátená povstaním vedeným východoslovenskými rodákmi Imrichom Tökölim a Františkom II. Rákóczim. Povstanie sa skončilo v roku 1711 porážkou a tak krajine priniesli to čo každá vojna hlad a biedu a to aj obci.

Prvá polovica 19. storočia v dejinách Európy je ohraničená dvoma prelomovými udalosťami. Veľkou francúzskou revolúciou r. 1789 a revolučným rokom 1848/49. V lete 1831 ťažko poznamenali obec dve tragické udalosti: prvá cholerová epidémia a vzápätí východoslovenské roľnícke povstanie. Po týchto udalostiach obec postihlo niekoľko živelných pohrôm. Roku 1839 zničila úrodu víchrice a za ňou ľadovec. Od r. 1841 sa štyri roky po sebe vyliala Topľa a rok pred revolúciou priniesol ďalšiu povodeň, to spôsobilo hladomor a epidémiu osýpok.

V dôsledku ťažkej hospodárskej situácie sa obyvatelia obce dostali do konfliktu so záujmami štátu. Už dávnejšie prestali dodržiavať nariadenia Miestodržiteľskej rady zakazujúcej obchod so slanou vodou a preto dala komora v roku 1848 pramene zasypať.

Pestré náboženské zloženie rímskokatolíckej cirkvi, evanjelickej cirkvi a. v. a gréckokatolíckej cirkvi dotváralo pomerne početné židovské obyvateľstvo. Náboženská obec mala vlastnú synagógu, rovnako i kúpeľ a pravdepodobne aj náboženskú školu (chéder). Jej existencia nie je však doložená. Parný mlyn v obci bol postavený v 80-tych rokoch 19. storočia.

Administratívny vývoj. Obec od svojho vzniku patrila do Zemplínskej župy. Od roku 1895 boli zavedené povinné štátne matričné úrady a Sol' sa stala sídlom matričného obvodu. V súčasnosti obec patrí do Prešovského samosprávneho kraja, okres Vranov nad Topľou. Je členom Združenia miest a obcí vranovského regiónu (ZMOVR)

Historické pamiatky.

- **Rímskokatolícky kostol Krista kráľa**, jednolodňová pôvodne gotická stavba s polygonálnym ukončením presbytéria a predstavanou vežou, z konca 15. storočia. Pôvodné patrocinium bolo sv. Mikuláša biskupa. Úpravami prešiel na začiatku 17. storočia. Pred rokom 1666 bola upravená loď. V roku 1884 prešiel neogotickou úpravou. Poslednou obnovou prešiel okolo roku 2000. V presbytériu sa nachádza neskorogotická valená klenba, v lodi neogotická lomená klenba z doby pseudogotickej úpravy. Oltár pochádza z doby úpravy kostola v roku 1932, dielo Břetislava Kaffku z Červeného Kostelca. Bočný Mariánsky oltár je z roku 1949. Fasády sú členené opornými piliermi a oknami s lomeným oblúkom so šambránou. Veža je lemovaná lizénami a ukončená ihlancovou helmicou.
- **Evanjelický kostol**, jednolodňová klasicistická stavba s polkruhovým ukončením presbytéria, transeptom a predstavanou vežou, z roku 1793. V roku 1864 bol rozšírený a bola doplnená veža. Nová klenba bola realizovaná v roku 1871. Obnovou prešiel v roku 1947 a naposledy v rokoch 1995-1998, keď bol doplnený transept. Nachádza sa tu moderný oltár s obrazom Krista a klasicistická kazateľnica z obdobia okolo roku 1800. Fasády sú členené lizénami a polkruhovo ukončenými oknami. Veža vyrastá zo štítového priečelia s výrazným oblúčkovým vlysom, je členená lizénovými rámami a ukončená ihlancovou helmicou.
- **Prícestná kaplnka sv. Jána Nepomuckého**, klasicistická stavba z polovice 19. storočia. V interiéri sa nachádza kamenná socha svätca. Nachádza sa pri ceste smerom na obec Čaklov.
- **Budova parného mlyna** z 80-tach rokov 19. storočia. V roku 1918 bol najväčším priemyselným podnikom v obci, ktorého majiteľmi boli Kaľuhovci. V apríli 1927 mlyn vyhorel. Po obnove jeho nový parný stroj na drevené uhlie ktorý mal výkon 70 HP.

Významné lokality, legendy. Na rozhraní katastra s katastrom obce Hlinné je lokalita, v ktorej sa nachádza prameň slanej vody a liečivé bahno. V minulosti tam boli postavené menšie kúpele, ktoré však boli ešte pred prvou svetovou vojnou zničené. Obcou preteká

Slaný potok a na severovýchod od obce rieka Topľa. V katastri obce je tiež ložisko kamennej soli, ktoré je súčasťou Zbudského súvrstvia. Solné telesá tvoria mohutné šošovky. Hĺbka ich uloženia je od 270 do 450 m.

- **Legenda o založení obce.** *Neďaleko od Vranova, na mieste, kde teraz stojí dedina, čo sa Sol' volá, boli v dávnejších časoch len samé lúky. Kedysi tam neboli nijaké domy, iba pri potoku sa černala stará začmudená koliba. Bývali v nej dvaja bratia, čo v tom kraji ovce pásli. Vraj z Čaklova alebo až z Čemerného pochodili. V tých dedinách bolo už toľko ľudí, že sa tam už nedalo žiť. Preto ich otec poslal pásť ovce na také miesto, kde ľudia nebývali. Ale mladšiemu bratovi sa v novom kraji akosi nevidelo. I nahováral staršieho brata, aby radšej domov odišli. Ten však nechcel o tom ani počuť a svojmu bratovi iba odvrkol: „Nikde nepôjdeme! A načože by sme aj išli, keď jakživ som sa nikde tak dobre necítil ako v tomto kraji. A čo len chceš, všetko máme. Dnes som ešte aj včely našiel v poli. Hybaj sa chytró pozrieť, koľko medu nanosili. Na celé leto ho bude pre nás dosť.“ Bratia sa potom naozaj pobrali ta, kde včely v búrľavom strome bzučali a ktovie, odkedy doň med znášali. Aj si z neho veru dobre zajedli. „No vidíš, načo by sme odtiaľto mali odísť, keď sa nám tak dobre darí?“ dovrával cestou nazad starší brat svojmu mladšiemu bratovi. „Veď to sa ešte uvidí, či nám tu naozaj vždy dobre bude . . .“ zapochyboval mladší a poberal sa nazad ku krdľu, čo nechal na poli. Iba pes dával na ovce pozor, aby sa nebudaj nerozpáchli. Ešte bol dosť hodný kus od krdľa, keď sa zrazu pes tak rozbrechal, akoby bol v tom najväčšom nebezpečenstve. Obaja bratia sa ta pobrali a o chvíľu už aj zvedeli, prečo pes breše, že ho dobre neroztrhne. „Fíha, veď nám medvedisko ovcu z krdľa vlečie!“ zvolal jeden z nich. „Ktohovie, či ho ešte dolapíme!“ Ale bratia vtedy nadarmo utekali, ako im len sily stačili. Medveď ušiel aj s ovcou. Iba kusy mäsa z ovce sem-tam našli. „No vidíš, ešte tu nakoniec na mizinu vyjdeme. Keď nás medveď aj inokedy takto navštívi, časom nám iba čosi z krdľa ostane,“ hodil znova mladší brat staršiemu medzi oči. „Aj keď sa tak stane, predsa nikde nepôjdeme!“ odsekol zas ten starší. V tej chvíli ani on nemal najlepšiu vôľu, keď si pomyslel, ako prišli o ovcu. Na druhý deň odišli obaja bratia s krdľom oviec trochu ďalej ako zvyčajne. A na jednom mieste sa im ovce tak rozpásli ako vari nikdy doteraz. jednoducho na jednom mieste štípali trávu a stáli bez pohnutia. Vari im paša ešte nikde tak nechutila ako na tom mieste. No práve vtedy, keď mladší brat rozkrútil šatku, že si sadne zajeť, ovce sa naraz rozpáchli, sťaby čosi zacítili. Nuž nechal chlieb aj kúsok syra na tráve a hybaj ovce zavracať. Aj valašku schytil do hrsti, že ak nebudaj medvedisko znova ovce plaší. Nič však nezbadať, čoho by sa mohli ovce zľaknúť. Tu sa zrazu zhákli k akejsi mláke a pili z nej tak schuti, ako keby niekoľko dní nemali vodu na jazyku. „Ale veď sme vás už dnes aj napojili a ešte vám nie je dosť!“ dohovárať im skoro v hneve. Keď sa ovce do chuti napili, znova sa pokojne pásli. Ani len hlavy nedvíhali, tak sa pustili do trávy. Mladší brat si znova sadol k šatke, že si konečne dobre zaje. Nuž chytil do rúk chlieb i odkrojil si z neho a tu, hľa! Samé mravce po ňom chodili. A keď sa na ne zahľadeli, vtedy zbadali, ako každý z nich vlečie akýsi biely prášok. Ba aj na chlebe bolo vidno, že je od takého poprašku akýsi belší.*

Mládenec sa dotkol jedného zrnka. Chcel ochutnať, čo tie mravce nanosili, no sotva oblizol ktorési zrnko, zaraz zhíkol: „Sol! Sol! Naozajstná sol!“ Aj hlavou pokrútil a zašepkal: „Kde ju len vzali? Ale najskôr iba dakde nablízku musí byť!“ Potom pribehol chytro k staršiemu a povedal rozhodným hlasom: „Bratu, naozaj sa odtiaľto nikde nepohneme. Radšej ostaňme v tomto kraji. Ktohovie, či nám neskôr nebudú ľudia aj závidieť, že sme sa tu usalašili.“ „A čože ti naraz vhušlo do hlavy, že si iný?“ zadíval sa starší brat na mladšieho. Zvedavosť ho schytila, prečo bratovi priam teraz prišla na um takáto myšlienka. No ten hneď: „V tých miestach, kadiaľ ovce pasieme, musí byť sol'. Mravce mi z nej rovno na kabáč nanosili. Aj preto sa naisto pri tej mláke dovedna zhrčili, lebo sotva takú vodu dakde pili.“ „Keď je tak, poďme sa ta pozrieť!“ povedal starší a hybaj na miesto, kde ovciam tak prišla voda na chuť, že nechceli od nej odísť. Obaja sa veru veľmi začudovali, keď zazreli drobulinký prášok okolo tej mláky. A keď potom aj prst do nej omočili a priložili ho na jazyk, vtedy si už boli načistom, prečo z nej celý krdel tak schuti pil. Ako by aj nie, keď voda bola celkom taká, ani čo by ju bol dakto presolil, alebo nebodaj v nej roztopil velikánsky zván soli. A taká voda zvieratkám vždy veľmi chutí. Dvaja bratia sa z toho miesta viac nepohli. Nielenže tam oni ovce pásli, ale hneď aj ostatných bratov a otca zavolali. Celá rodina sa tam usadila. A namiesto kolíb si časom postavili rúče domy. Netrvalo dlho a už tam stálo viac domov ako v susedných dedinách. Aj meno novej dedine neskôr dali, nazvali ju Sol'. Vraj preto, že tam bratia sol' našli. Na tom mieste dlho tú sol' z vody odparovali. Z nej mali všelijaké príjmy a mali sa dobre. Lepšie ako ktorékoľvek iné dediny.

Anton Habovštiak Ako dvaja bratia našli sol'.

Významné osobnosti pôsobiaci v obci

- **Jakub Jakobeus** (* 1591 – † 1645), český protestantský kňaz, historik, humanistický básnik a spisovateľ pôvodom asi z Kutnej Hory, v rokoch 1627 – 1629 v Soli pôsobil ako evanjelický farár a pravdepodobne aj učil na miestnej evanjelickej škole. Narodil sa v meštianskej rodine a vzdelanie získaval v Kutnej Hore a na Karlovej univerzite v Prahe, kde štúdium završil r. 1616 získaním titulu magistra. Svoju kariéru začal hneď po získaní bakalárskeho titulu r. 1613 ako pomocný učiteľ v meste Sušice. Po potlačení českého povstania proti absolutistickej a protireformačnej politike habsburského dvora v bitke pri Bílej hore (r. 1620) bol rovnako ako iní českí protestantskí učitelia, duchovní, šľachtici a mešťania, ktorí odmietli konvertovať na katolicizmus, prinútení odísť do exilu v nemeckých krajinách alebo v Uhorsku. Sprvu našiel útočisko v evanjelickom Sasku, neskôr odišiel do Uhorska. Najskôr sa uchýlil pod ochranu trenčianskeho mecéna grófa Gašpara Illésházyho, no už o dva roky odišiel ďalej na východ do Zemplínskej stolice. Tu sa r. 1626 stal farárom v Kučíne a r. 1627 sa presťahoval do Soli, kde pôsobil ako evanjelický a. v. farár a pravdepodobne aj ako učiteľ. V nasledujúcom roku obec opustil a prijal zodpovedajúce miesto v Košiciach, nakoniec však r. 1629 odišiel do slobodného kráľovského mesta Prešova. Tu pôsobil najprv ako učiteľ a krátky čas (r. 1639) aj ako rektor evanjelického humanistického lýcea. R. 1640 prijal miesto slovenského kňaza prešovského evanjelického zboru. Zomrel na mor koncom augusta alebo začiatkom septembra r. 1645.

- **Mikuláš Jakobeus** (* 1620 – † okolo 1660), český básnik, syn Jakuba Jakobeu, ktorý v Soli žil spolu so svojím otcom a sa stal mešťanom Prešova. V rokoch 1621 – 1624 žil s otcom v exile v Sasku, potom od roku 1624 v Uhorsku. V roku 1646 sa spomína ako mešťan slobodného kráľovského mesta Prešova.
- **Matej Rojko** (* 1760 – † 1843), evanjelický kňaz, v rokoch 1793 – 1842 pôsobil ako farár zboru v Soli, významne zveľadil soliansku farnosť a napísal obsiahlu a historicky cennú farskú kroniku (1792 –1842). Narodil sa 5. júla 1760 v mestečku Štítnik v Gemerskej stolici. Základne vzdelanie získal na škole vo svojom rodisku a ďalej študoval na evanjelickom kolégiu v Prešove, krátko po tom, čo sa škola s pomocou cisára Jozefa II. vrátila evanjelikom. Popri štúdiu tu absolvoval aj vyšší kurz teológie pod vedením rektora Jána Karlovského. Soliansku farnosť s fíliami (Čaklov, Zámutov, Hlinné, Čemerné, Vehec) prebral po dvoch predchádzajúcich farároch v zanedbanom stave. Farnosť ani len nemala vlastný chrám. Farár Rojko nadchol veriacich pre nezištnú pomoc a od katolíckych zemepánov si vymohol stavebný materiál i rôzne výhody, ktoré cirkevníkom umožnili v pomerne krátkom čase (1793 – 1800) postaviť nový chrám a v nasledujúcich dvoch rokoch ho aj zariadiť. V ďalších rokoch dal postupne postaviť zvonnicu, domček pre farárske vdovy (tzv. babinec, 1823), novú faru, od prešovského zvonolejára Františka Lecherera zakúpil dva zvony (1825) a starostlivo sa venoval aj škole. V roku 1828 dal postaviť novú školskú budovu. Farár Rojko tiež dbal na priateľské spolunažívanie s príslušníkmi iných konfesií v obci – mal dobré vzťahy s gréckokatolíkmi, židmi a po odchode farára Štefana Glušáka aj s rímskokatolíkmi. Avšak s vlastnými veriacimi sa niekoľkokrát dostal do konfliktu, čo bolo spôsobené tým, že od všetkých vyžadoval nadšenie pre nezištnú prácu pri výstavbe zboru a že nekompromisne vymáhal rokovinu (cirkevné dávky), čím si znepriatelil viacero cirkevníkov hlavne vo fíliách. To bol jeden z dôvodov, prečo ho počas Východoslovenského roľníckeho povstania chceli vzbúrenci z okolitých dedín zabiť, ale s pomocou Soľanov sa dokázal pred hrozbou ukryť. Pri tomto incidente sa preukázali dobré vzťahy medzi evanjelikmi a katolíkmi v obci, nakoľko Rojku prišla varovať jeho suseda katolíčka a ďalší katolícky sedliak prehovoril povstalcov, aby z fary vzali iba potraviny a nezničili knižnicu. V roku 1842 sa odsťahoval ku svojím dcéram do Košíc. Tu zomrel 26. februára 1843.

Významní rodáci

- **Andrej Balogh** (* 1846 – † 1887), advokát, priekopník a propagátor stenografie v Uhorsku. Narodil sa 5. septembra 1846 v Soli v rodine tunajšieho evanjelického farára Andreja Balogha nástupcu Mateja Rojka. Študoval na Evanjelickom gymnáziu v Rožňave a následne na Evanjelickom kolégiu v Prešove, kde po ukončení gymnaziálneho štúdia pokračoval v štúdiu práva. V tomto období sa naučil stenografiu a ešte počas štúdia v Prešove viedol kurz stenografie pre poslucháčov práva. V roku 1866 sa zamestnal ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii Júliusa Ghyczyho v Pešti. V roku 1867 pracoval s poslancom Uhorského snemu Júliusom Kautzom a 25. septembra 1867 bol prijatý za právneho praktikanta ku Kráľovskej súdnej tabuli. V tomto roku bol tiež zapisovateľom na súde. V septembri 1868 ukončil štúdium práva na univerzite a získal advokátsky diplom. V decembri 1868 ho prijali za stenografa do Uhorského snemu. Venoval sa výučbe stenografie

ako profesor na budapeštianskej vyššej reálke a univerzite. Vydal učebnicu stenografie, niekoľko učebných textov a propagačných brožúr. Založil stenografickú spoločnosť Gabelsberger-egyesület (v doslovnom preklade z maď. „Gabelsbergerov spolok“) a odborný časopis *Gabelsberger Gyorsíró* („Gabelsbergerov stenograf“). V roku 1875 vydal knižné publikácie *A magyar gyorsírás rendszere* („Systém uhorskej stenografie“) Zomrel po ťažkej chorobe 13. mája 1887 v Budapešti.

Vývoj počtu obyvateľov. Počet obyvateľov obce Sol' v celom sledovanom období (2012 - 2022) plynule rástol do roku 2020, následne od roku 2021 začal klesať. Celkový nárast v počte obyvateľov za celé sledované obdobie predstavuje 136 osôb. V roku 2012 mala obec spolu 2 468 obyvateľov, z toho 1 218 žien a 1 250 mužov. Na konci sledovaného obdobia v roku 2022 to bolo spolu 2 604 obyvateľov, z toho 1 291 žien a 1 313 mužov. Predstavuje to nárast počtu obyvateľstva o 5,51%. Na začiatku sledovaného obdobia v zastúpení podľa pohlavia prevládali muži, čo sa zachovalo aj na konci obdobia, ale trend je znižovanie zastúpenia mužov. Kým v roku 2012 na 100 žien pripadalo 102,6 mužov, v roku 2022 pripadalo na 100 žien 101,7 mužov. Na náraste počtu obyvateľov obce Sol' v sledovanom období sa podieľal prirodzený prírastok počtu obyvateľov, ktorý v sledovanom období predstavuje +175 osôb. Saldo migrácie bolo záporné - 40 osôb.

Veková štruktúra obyvateľstva. Hlavné vekové skupiny sú vymedzené podľa vzťahu obyvateľstva k ekonomickej aktivite približnými vekovými hranicami vyjadrujúcimi potenciálny začiatok a potenciálny koniec ekonomickej aktivity. Rozlišujeme:

- **predproduktívny vek** (0 až 14 rokov)
- **produktívny vek** (15 až 64 rokov)
- **poproduktívny vek** (65 rokov a viac)

Počas obdobia rokov 2012 - 2022 sa najvyšší absolútny nárast zaznamenal v produktívnom veku a to nárast o 85 obyvateľov, čo predstavuje nárast v tejto kategórii o 5,2%. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku sa zvýšil o 83 osôb čo predstavuje v tejto kategórii nárast na úrovni 40,1% . U obyvateľov v predproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles a to o 32 osôb za sledované obdobie, čo predstavuje -5,2% v tejto kategórii. **Index starnutia obyvateľstva**, ktorý predstavuje pomer poproduktívnej zložky a predproduktívnej zložky obyvateľstva, sa počas sledovaného obdobia vyvíjal relatívne rovnomerne. Na začiatku sledovaného obdobia v roku 2012 dosahoval hodnotu 33,71 čo predstavovalo 0,39 násobok hodnoty za Slovensko a 0,61 násobok hodnoty za okres Vranov nad Topľou. Na konci sledovaného obdobia v roku 2022 index starnutia obyvateľov obce Sol' bol 49,83 čo predstavovalo 0,45 násobok hodnoty za Slovensku a 0,66 násobok hodnoty za okres. Najvyššiu hodnotu (49,83) dosiahol na konci sledovaného obdobia v roku 2022 a najnižšiu (33,71) na začiatku sledovaného obdobia v roku 2012 .

V porovnaní s okresom Vranov nad Topľou, regiónom Východného Slovenska a Slovenskom má z pohľadu starnutia obyvateľstva obec Sol' porovnateľný vývoj. Index

starnutia počas sledovaného obdobia vykazuje rovnako stúpajúcu tendenciu, ale s najnižšími absolútnymi hodnotami v porovnaní s referenčnými územiaми. Index starnutia obyvateľstva obce Sol' v roku 2012 bol 33,71, okresu Vranov nad Topľou 55,13, regiónu východného Slovenska 65,32 a Slovenska 85,51. V roku 2022 bol index starnutia obyvateľov obce Sol' 49,83, okresu Vranov nad Topľou 75,70, regiónu východného Slovenska 89,20 a Slovenska 111,00.

Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že vývoj indexu starnutia obyvateľov obce Sol' má za sledované obdobie síce stúpajúcu tendenciu ale na relatívne nízkych hodnotách. Ak sa nepríjmu cielené stabilizačné opatrenia, tak vzhľadom na stúpajúci trend vo vývoji poproduktívnej zložky a klesajúci trend vo vývoji predproduktívnej zložky obyvateľstva sa dá predpokladať stúpajúci trend indexu starnutia, čiže starnutie populácie obce.

Ako vstupné informácie pre posúdenie ďalšieho vývoja obyvateľov obce Sol' boli použité informácie a výstupy z publikácie „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035“ spracovanej v októbri 2013 – Infostat. V tejto publikácii je spracovaná prognóza vývoja obyvateľov na úrovni okresov. Vychádzali sme z prognózy pre okres Vranov nad Topľou a zároveň aj z porovnania vzájomnej korelácie vývoja počtu obyvateľov okresu a obce Sol'. Na základe výstupov z uvedeného materiálu sa dá skonštatovať, že počet obyvateľov v okrese bude mať spočiatku mierne narastajúcu tendenciu, s postupným zmiernením a poklesom na konci obdobia.

Pri hodnotení výstupov je potrebné brať do úvahy, že menšie regionálne populačné jednotky sú vždy prognózované s nižšou spoľahlivosťou ako populácie väčších štátnych útvarov a to nezávisle na použitej prognostickej metóde. Z uvedeného dôvodu je potrebné výstupné údaje brať ako "prirodzený" vývoj za momentálnych podmienok. Zmeny v štruktúre ekonomiky blízkeho okolia, ako je napríklad príchod väčšieho investora a tým aj vytvorenie nových pracovných príležitostí, môže podstatným spôsobom ovplyvniť vývoj počtu obyvateľov obce smerom nahor. Na druhej strane zväčšovanie regionálnych rozdielov v rámci Slovenska, ale aj EÚ, môžu spôsobiť odchod ľudí za prácou do iných regiónov a tým ovplyvniť vývoj počtu obyvateľov smerom nadol. Dôležitá je aj lokálna sociálna politika vedenia obce. Prípadné vytýčenie nových stavebných obvodov, výstavba sociálnych bytov môžu vplyvať na nárast počtu obyvateľov, zníženie bezpečnosti a atraktivity obce zase môžu spôsobiť zmiernenie tempa nárastu počtu obyvateľov, prípadne aj jeho pokles.

Marginalizované rómske komunity. Marginalizované rómske komunity sú definované ako komunity – koncentrácie Rómov, ktorí trpia vysokou mierou sociálnej exklúzie a deprivácie. Prvý ucelenejší prehľad o rómskych komunitách bol zverejnený v roku 2005 v Atlase Rómskych komunít na Slovensku. Posledná aktualizácia je z roku 2019.

Atlas Rómskych komunít definuje obydliá rómskej komunity v obci Sol' ako osada na kraji osídlenia, v ktorej v 142 obydliach žije 1500 – 1600 ľudí. Reálny podiel rómskeho obyvateľstva je v obci 50-60%. Verejný vodovod, rozvod elektriny a plynu má dostupných 100% obydľí. Reálne využitie rozvodu elektriny je 100%, vody 95% a plynu 70%. Materská

škola a základná škola sú vo vzdialenosti 1 km. Každé obydlie má na komunálny odpad pridelenú kuka nádobu ktorá sa pravidelne vyváža. K dispozícii sú aj veľkokapacitné kontajnery. Deti z osídlenie chodia do školského klubu a je zabezpečená doprava detí do najbližšej strednej a špeciálnej školy ktoré sú vo vzdialenosti 11 km.

Štruktúra obyvateľstva podľa národnostnej príslušnosti. Informácie o národnostnom zložení obyvateľstva obce Sol' sme čerpali zo Štatistického úradu SR na základe sčítania obyvateľov v roku 2021. Zvlášť sa sledovali národnosti slovenská, rómska, ukrajinská, rusínska, česká a poľská, ktoré sa historicky vyskytujú v regióne. Ostatné národnosti sme zaradili do skupiny iná/nezistená. Podľa sčítania obyvateľov v roku 2021 sa k slovenskej národnosti v obci hlásilo spolu 2171 obyvateľov, čo predstavuje 82,6% obyvateľstva. Spolu 361 obyvateľov (13,7%) sa hlásilo k rómskej a 7 obyvateľov (0,3%) k českej národnosti. Spolu 2 obyvatelia uvideli ukrajinskú a 1 maďarskú národnosť V prípade 87 obyvateľov (3,3%) sa národnosť nezistila, respektíve uviedli inú ako sledovanú národnosť.

Štruktúra obyvateľstva podľa úrovne vzdelania. Údaje o vzdelaní obyvateľstva sa získavajú v pravidelných 10 ročných intervaloch pri sčítaní obyvateľstva. Posledné známe údaje sú z roku 2021.

Najväčšiu skupinu v obci Sol' tvoria obyvatelia so základným vzdelaním a to 865 obyvateľov (32,90%). Čo je najvyššie zastúpenie v rámci referenčných území (okres, východné Slovensko, SR) a predstavuje 1,94 násobok zastúpenia v rámci Slovenska. Nasleduje skupina 557 obyvateľov so stredným odborným vzdelaním bez maturity (21,19%), čo je tiež najvyššie zastúpenie v rámci referenčných území a predstavuje 1,10 násobok zastúpenia v rámci Slovenska. Úplné stredné vzdelanie s maturitou má 418 obyvateľov (15,9%), vysokoškolské vzdelanie 229 obyvateľov (8,60%), a vyššie odborné vzdelanie 49 obyvateľov (1,86%). Všetky uvedené hodnoty sú nižšie ako hodnoty za referenčné územia. Obyvateľov nad 15 rokov bez vzdelania bolo pri sčítaní obyvateľov v roku 2021 spolu 12 (0,46%) čo je najvyššia hodnota v rámci referenčných území a predstavuje 1,64 násobok hodnoty za Slovenskú republiku.

Celkový počet uchádzačov o zamestnanie. Celkový počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (UoZ) v obci Sol' bol k 31.03.2023 spolu 293 z toho 170 žien 123 mužov a z toho je 13 absolventov, 5 mladistvých a 3 občania so zdravotným postihnutím.

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie, veku a vzdelania. V štruktúre UoZ podľa dĺžky evidencie je kritická skupina dlhodobo nezamestnaných ľudí, ktorých návrat na trh práce je najťažší. Najviac uchádzačov – spolu 66 bolo práve v skupine nad 48 mesiacov. Pomerne veľa (57) uchádzačov bolo aj v skupine do 3 mesiacov a tiež v skupinách od 4 do 6 mesiacov (38), od 7 do 9 mesiacov (31) a od 13 do 18 mesiacov (27). Najmenej uchádzačov o zamestnanie bolo v skupine od 43 do 48 mesiacov (5)

V štruktúre UoZ podľa veku sú dve kritické skupiny, a to skupina do 25 respektíve do 29 rokov a skupina nad 50 rokov. Tieto skupiny tvorili k 31.03.2023 na základe údajov z ÚPSVaR v štruktúre nezamestnaných podľa veku v obci Sol' spolu 53,6 % (za okres Vranov nad Topľou je to 52,1%) celkového počtu UoZ. Z toho je 31,7 % ľudí vo veku do 29 rokov a 21,8% vo veku nad 50 rokov. Štruktúra UzO v obci Sol' v uvedených kategóriách v relatívnom pomere a pri zohľadnení rozdielnosti absolútnych počtov je porovnateľná so situáciou v okrese Vranov nad Topľou, pričom v kategórii nad 50 rokov je priaznivejšia a v kategórii do 29 rokov nepriaznivejšia oproti situácii v okrese.

Podľa klasifikácie ISCED (Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania) Bolo k 31.03.2023 v obci Sol' najviac UoZ s ukončeným nižším sekundárnym vzdelaním (stredné odborné bez maturity) a to spolu 163 UoZ z toho 62 mužov a 101 žien. Ďalšia výrazne zastúpená skupina boli UoZ s vyšším sekundárnym vzdelaním (úplné stredné s maturitou), kde bolo spolu 81 UoZ toho 39 mužov a 42 žien. Nasledovala skupina s primárnym vzdelaním spolu 43 UoZ , z toho 21 mužov a 22 žien. Jeden muž a tri ženy boli s ukončeným vzdelaním 2. stupňa. V relatívnom porovnaní a pri zohľadnení rozdielnosti absolútnych počtov sa dá skonštatovať že štruktúra UoZ v obci Sol' zhruba kopíruje štruktúru v rámci okresu, pričom je v obci v porovnaní s okresom vyššie zastúpenie UoZ s nižším vzdelaním a nižšie zastúpenie UoZ s vyšším dosiahnutým vzdelaním.

Ekonomická charakteristika a charakteristika podnikateľského prostredia. Ekonomika úzko súvisí s podnikateľským prostredím a to je potrebné posudzovať v širšom historickom, geografickom a politickom kontexte.

Územie okresu Vranov nad Topľou bolo v minulosti charakteristické ako poľnohospodárska oblasť. Obrábne pôdy a drveorubačstvo bolo dopĺňané domáckou a drobnou remeslenou výrobou ako napríklad výroba plátne z ľanu a konope, kolárstvo, kováčstvo, výroba kôš (Sol') , výroba košov a metiel (Zámutov) V mestách Vranov nad Topľou a Hanušovce sa prirodzene rozvíjali aj remeslá ako napríklad čizmárstvo, garbiarstvo, ševcovstvo, krajčírstvo. Prvé cechy vo Vranove vznikli už v 16. storočí ale napriek tomu ani jedno z miest okresu nepatrilo medzi výrazné remeselné centrá na území východného Slovenska. Pri prechode z remeselnej na manufaktúrnú výrobu v 19. storočí sa pomery v okrese veľmi nezmenili, čo prispelo aj k zaostávaniu územia oproti rozvinutejším oblastiam Slovenska. Začiatkom 20. storočia v priemysle vranovského okresu pracovalo len 9,8% ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Zásadnejší rozvoj priemyslu okresu nastal až po II. svetovej vojne a bol založený na dostupných surovinách – drevná hmota, sliene, andezit a tehliarska hlina. Na báze týchto surovín sa začal rozvíjať priemysel papiera a celulózy a priemysel stavebných hmôt. Neskôr sa pridal aj textilný priemysel. V roku 1987 pracovalo 90% zamestnancov v priemysle okresu práve v týchto troch odvetviach.

Priemysel papiera a celulózy - Bukóza Vranov 3 422 zamestnancov

Priemysel stavebných hmôt - Cementáreň Bystré 423 zamestnancov, Pórobetón Vranov 179 zamestnancov, Tehelne Hanušovce 98 zamestnancov.

Textilný priemysel - Slovenka Vranov 1 749 zamestnancov a Lykotex Hlinné 176 zamestnancov

Ďalšie odvetvia boli zastúpené nasledovne:

Elektrotechnický a kovospracujúci priemysel - Sandrik Hanušovce 188 zamestnancov, Výrobné družstvo Zemplín vo Vranove nad Topľou, MEZ Michalovce vo Vranove

Strojárska výroba(len krátko od 1982) - Závod Mechanizácia traťového hospodárstva Vranov 280 zamestnancov .

Konfekčný priemysel - Vzorodev Hanušovce 53 zamestnancov, Odeta Vranov 35 zamestnancov MP Kogutex Prešov Bystré 57 zamestnancov a STS 290 zamestnancov

Potravinársky priemysel - Východoslovenské pekárne a cukrárne vo Vranove 41 zamestnancov, prevádzka Hanušovce 8 zamestnancov

Transformácia ekonomiky Slovenska po roku 1989 z centrálne riadenej ekonomiky na ekonomiku trhovú spôsobila v okrese vážne problémy kvôli jednostranne zameranému priemyslu, ktorý sa nedokázal dostatočne diverzifikovať. Procesy spôsobené privatizáciou (1990 – 1991), keď štátne podniky prešli do súkromného vlastníctva, sa odzrkadlili na veľkostnej štruktúre ekonomiky. V roku 1995 64% firiem patrilo do kategórie do 100 zamestnancov a len jeden – Bukóza nad 2 500 zamestnancov. V roku 2019 patrilo 98,3% podnikov (okrem živnostníkov) do kategórie 0-49 zamestnancov, 1,4% do kategórie 50-249 zamestnancov a 0,3% do kategórie nad 500 zamestnancov.

Okres Vranov nad Topľou je priemyselným okresom, priemysel zamestnáva 25,9 % zamestnancov (priemer v rámci slovenska je len o 2,7 percentuálneho bodu vyšší). Momentálne je najviac podnikov svojou činnosťou zameraných na veľkoobchod, maloobchod, opravu motorových vozidiel a motocyklov, priemysel a stavebníctvo. Významná časť podnikov sa zaoberá odbornými, vedeckými a technickými činnosťami. Ďalším významným zamestnávateľom je školstvo, obchod, zdravotníctvo a verejná správa. Napriek vhodným prírodným podmienkam poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov nemá v ekonomike okresu a tým aj v zamestnanosti výrazné postavenie.

Na hospodárstvo okresu nepriaznivo pôsobí zlá dostupnosť územia, ktorému chýba prepojenie na medzinárodnú sieť diaľnic a rýchlostných ciest, a ktoré v regióne ani nie je plánované.

Vývoj počtu právnických osôb. Celkový počet právnických osôb mal v sledovanom období stúpajúcu tendenciu. V roku 2012 ich bolo spolu 39 a v roku 2022 ich bolo 50. V rámci celkového počtu právnických osôb však malo zastúpenie právnických osôb nezaložených na podnikanie klesajúcu tendenciu. Celkový počet právnických osôb - podnikov v období rokov 2012 – 2020 plynule rástol, z 18 na 41, v roku 2021 mierne poklesol na 39 a túto úroveň si zachoval aj v roku 2022. Pre orientáciu v téme počtu podnikov v obci čiastočne poslúži relatívne porovnanie počtu podnikov a to vo vyjadrení počtu podnikov na 100 obyvateľov. Ak

porovnáme počet právnických osôb - podnikov na 100 obyvateľov, v období rokov 2012 – 2020 plynule rástol, z 18 na 39 čo predstavovalo nárast z hodnoty 0,7 podniku/100 obyvateľov na 1,5 podniku/100 obyvateľov. Nárast kopíruje tendencie v nadradených referenčných regiónoch, ale s nižšími absolútnymi hodnotami, čo znamená že zaostáva za okresom Vranov nad Topľou, východným Slovenskom a výrazne aj za Slovenskom. Rozdiel oproti Slovensku bol v roku 2022 aj napriek stúpajúcej tendencii 3,3 x nižší a rozdiel sa dlhodobu mierne zväčšuje. **Bez prijatia cielených opatrení na podporu podnikateľského prostredia bude tento nepriaznivý trend pokračovať.**

Vývoj počtu fyzických osôb. Na začiatku sledovaného obdobia k 31.12.2012 bolo v obci Sol' spolu 90 fyzických osôb - podnikateľov. K 31.12.2022 bolo v obci Sol' evidovaných spolu 168 podnikateľov - fyzických osôb, čo predstavuje nárast o 78 podnikateľov (86,6%). Nárast počtu podnikateľov v obci nebol kontinuálny, v rokoch 2015, 2016 a 2020 mal mierne klesajúcu tendenciu. V roku 2012 pripadalo na 100 obyvateľov obce Sol' 3,6 fyzických osôb - podnikateľov. V tom istom období v rámci okresu Vranov nad Topľou to bolo 6,3 v rámci východného Slovenska 6,0 FO na obyvateľa, ale v rámci Slovenska až 7,2. Najvyšší podiel FO na 100 obyvateľov bol v roku 2022 a to 6,5, kým v okrese to bolo 7,3, v rámci východného Slovenska 6,6 a v rámci Slovenska 7,4. Vzhľadom na pomerne malý rozsah spracovaných štatistických údajov je ťažké sledovať tendencie vývoja a takisto sa ťažko dá predpovedať budúci vývoj. Vývoj počtu FO za posledné obdobie (od roku 2018) celkom presne kopíruje vývoj v rámci širšieho okolia s približne rovnakými hodnotami ako dosahuje región východného Slovenska, ale s nižšími ako dosahuje bezprostredné okolie – okres Vranov nad Topľou a tiež Slovensko. Trendová spojnica vývoja počtu FO v obci Sol' má však stúpajúci priebeh z čoho môžeme usudzovať, že vývoj počtu FO v budúcnosti môže pokračovať v tendencii rastu. Závisí to však hlavne od vonkajších faktorov (pandémia a s ňou spojená nastupujúca hospodárska, kríza, politická situácia), ale tiež od opatrení ktoré obec na podporu podnikania prijme a zrealizuje.

Podnikateľské prostredie. Základný obraz o celkovej kvalite podmienok na podnikanie bol spracovaný na úrovni okresov formou Indexu regionálneho podnikateľského prostredia (IRPP), ktorý spracovala Podnikateľská aliancia Slovenska v rámci projektu Konkurencieschopné regióny 21, ktorého cieľom bolo identifikovať konkurenčné výhody a nevýhody podnikateľského prostredia v jednotlivých okresoch SR a naformulovať vhodné stratégie ekonomického rozvoja regiónov. IRPP je výstupom komplexného modelu a je počítaný pre každý okres v SR na základe dostupných štatistických dát a údajov získaných z prieskumu medzi manažérmi firiem. Okres Vranov nad Topľou sa indexom 2,85 umiestnil v rámci Slovenska na 70. mieste z celkových 79.

Podľa hodnotenia IRPP sú ako najväčšie konkurenčné výhody okresu sú vnímané:

- dostupnosť voľnej pracovnej sily s primeranými

- mzdovými očakávaniami,
- relatívne uspokojujúcu vymožitelnosť práva na okresnom súde,
- prevažujúco pozitívny vplyv úradov na podnikanie
- nízka miera korupcie medzi súkromnými podnikmi.

Na druhej strane ako najväčšie bariéry rozvoja podnikania okresu sú vnímané:

- v okrese chýbajú kvalitní a kvalifikovaní pracovníci (cestujú za lepšou prácou za jeho hranice).
- okres má nevýhodnú polohu na podnikanie
- zaostávajúca kvalita cestnej infraštruktúry.

Vzhľadom na polohu obce Sol' v rámci okresu a fakt, že infraštruktúra, úrady, školstvo a ľudské zdroje sú spoločné alebo porovnateľné s okresom, môžeme index regionálneho podnikateľského prostredia platný pre okres Vranov nad Topľou aplikovať aj na obec Sol'.

Poľnohospodárstvo a lesy. Celková výmera pôdneho fondu obce Sol' predstavuje 1 029,27 ha, z toho poľnohospodárska pôda predstavuje 882,97 ha, čo je 85,97% celkovej výmery katastra. Nepoľnohospodárska pôda zaberá 146,30 ha, čo predstavuje 14,21 % celkovej výmery katastra obce. Najvyššie zastúpenie má orná pôda (74,83%), nasledujú zastavené plochy a nádvorcia (9,28%), trvalé trávne porasty (8,31%) a vodné plochy (3,06%) Ostatné plochy zaberajú 19,32 ha (1,88%) a záhrady 24,63 ha (2,39%). Kataster obce je bez lesných pozemkov. Podnikaním v oblasti poľnohospodárstva sa v obci zaoberá Agrodružstvo v Soli a 2 samostatne hospodáriaci roľníci.

Významnejší zamestnávateľia. Medzi významnejších zamestnávateľov v obci patria:

- Obecný úrad Sol' (58)
- Základná škola Sol' (54)
- RAMEKO s.r.o. (45)
- Agrodružstvo v Soli (36)
- FRAPEK s.r.o (28)
- RASLEN s.r.o. (25)

Títo zamestnávateľia v roku 2022 vytvárali spolu 246 pracovných miest.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde. V obci sa nachádza 7 bytových domov. Rodinných domov je spolu 527, z toho 491 je obývaných ľuďmi prihlásenými na trvalý pobyt. Neobývaných domov je v obci spolu 36 (6,8%). Neobývané domy predstavujú potenciál pre rekonštrukciu predovšetkým pre trvalé bývanie.

Zdravotníctvo. V obci Sol' je ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, detského lekára, zubná ambulancia a lekárňa. Obyvatelia obce využívajú tiež zariadenia poskytujúce zdravotnícku starostlivosť v samotnom okresnom meste – vo Vranove nad Topľou (9 km), kde sa poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sústreďujú prevažne v objekte nemocnice.

Lekárska služba prvej pomoci pre obyvateľov obce Sol' má svoju stanicu v meste Vranov nad Topľou. Takisto vo Vranove nad Topľou je najbližšia stanica Rýchlej lekárskej pomoci a tu sú aj ďalší poskytovatelia zdravotnej starostlivosti a nemocnica ktorú prevádzkuje Svet zdravia n.o.

Vodovod, kanalizácia. V obci Sol' je vybudovaná vodovodná aj kanalizačná sieť. Vodovodná sieť má dĺžku 8,8 km a je na ňu napojených 60,16 % obyvateľov. Na kanalizačnú sieť s dĺžkou 4,58 km je napojených 67,8 % obyvateľov obce.

Plynofikácia. Rozvodná sieť plynu má v obci dĺžku 6,9 km a je na ňu napojených 76,02% obyvateľstva obce. Sieť zatiaľ nepokrýva nové stavebné obvody, kde bude potrebné jej dobudovanie.

Využívanie OZE. V obci Sol' nie sú inštalované žiadne zariadenia využívajúce alebo produkuje obnoviteľné zdroje energie.

Dopravná infraštruktúra. Cez obec prechádza cesta I. triedy č.18, pričom jej dĺžka v intraviláne obce je 1,67 km Cesty III. triedy č.3611 spájajúca obec s obcou Rudlov a č. 3612 spájajúca obec s obcou Jastrabie nad Topľou majú v intraviláne obce spolu dĺžku 1,57 km. Dĺžka miestnych komunikácií je 6,18 km pričom nie sú na nich žiadne mosty. Dĺžka chodníkov je 5,54 km. Na území obce sú 4 autobusová zastávky. Spolu je v obci 174 oficiálnych parkovacích miest. V intraviláne obce je železničná stanica na trati Prešov – Vranov nad Topľou – Humenné, s možnosťou zriadenia železničnej vlečky.

Školská infraštruktúra. V obci je materská škôlka a plnoorganizovaná základná škola.

Materská škola. História predškolskej výchovy sa v obci spája so vznikom Jednotného roľníckeho družstva v roku 1949. Vzhľadom na demografický vývoj existujúce priestory nepostačovali a v roku 2011 boli rozšírené o ďalší pavilón. Materská škola Sol' Poskytuje celodennú starostlivosť deťom od dvoch do šiestich rokov, deťom s odloženým plnením povinnej školskej dochádzky a deťom s dodatočným odloženým plnením povinnej školskej dochádzky. Zriaďovateľom MŠ je obec Sol'. V školskom roku 2022-2023 materskú školu navštevuje 90 detí, ktoré sú zaradené do 4 tried.

Základná škola. Základný kameň terajšej školy bol položený 1.mája 1956, vyučovať sa v nej začalo na jeseň v roku 1957. V r.1975 vyrástla nová budova školy s ôsmimi triedami. Naďalej sa však učilo na dve zmeny, pretože Sol' bola strediskovou obcou a školu navštevovali žiaci z Hlinného, Rudlova, Čaklova a Zámutova. V roku 1976 boli dobudované školské dielne a skleník. Od školského roku 1990/91 sa podarilo odstrániť dvojzmennosť vo vyučovaní tak, že v Čaklove a v Zámutove boli zriadené plnoorganizované školy. Súčasťou školy je školská jedáleň, školský klub detí a školský park. Škola sa aktívne zúčastňuje rôznych súťaží organizovaných Ministerstvom školstva, Centrom voľného času či KSU PO. V roku 2022 sa deti zo ZŠ zúčastnili súťaží jako Hodžov novinový článok, športovej súťaže v cestom behu,

Matematický klokan, Môj farebný svet, Talenty 2022, Rómovia recitujú, Medziriadky, Pytagoriáda, E-Bobor a ďalších. Škola spolu s rodičmi pripravuje pre žiakov rôzne akcie ako napríklad stolnotenisový turnaj, Pasovanie prvákov, Tekvicová párty, Jesenný turnaj v malom futbale, Mikulášsky futbalový turnaj, Vianočná akadémia spojená s vianočnou burzou. V školskom roku 2022/2023 školu navštevuje spolu 457 žiakov a má 24 tried.

Kultúra a šport. V obci Sol' sa nachádza kultúrny dom s kapacitou 150 osôb. Pre športové vyžitie je k dispozícii futbalové ihrisko s tribúnou a zázemím, multifunkčné ihrisko a posilňovňa. V oblasti kultúry a športu je obec aktívna a počas celého roka pripravuje množstvo kultúrnych a športových akcií ako napríklad: Stavanie mája, Obecné slávnosti „Pred svatim Janom“, Guláš Majster -tradičná súťaž vo varení gulášu, Október -mesiac úcty k starším a veľa ďalších. V obci sú aktívne združenia a spolky ako ZO Jednota Dôchodcov na Slovensku, Šachový klub Sol', MO Matice Slovenskej, Miestny spolok SČK, DHZ Sol', Ženský spevácky súbor Sol'anské Nevesty, Základná organizácia Slovenského zväzu zdravotne postihnutých, Futbalový klub Sol', ktoré takisto organizujú rôzne kultúrno-spoločenské podujatia pre svojich členov, ale aj pre širokú verejnosť. V obci je obecná knižnica a obecný úrad vydáva občasník – Solianske noviny v tlačenej aj elektronickej verzii.

Ostatné služby. Dátové služby na území obce Sol' poskytujú operátori Slovak Telecom, O2 a ORANGE, ktorí pokrývajú územie obce signálom v kvalite 4G/LTE. Operátori Slovak Telecom a ORANGE poskytujú aj dátové pripojenie cez optickú sieť. Hlasové služby sú dostupné na celom území obce.

Na území obce je prevádzka Slovenskej pošty a.s., ktorá poskytuje základné poštové služby pre obyvateľstvo je v obci Sol' (2km). Tu je kontaktné miesto Poštovej banky a.s. kde si obyvatelia môžu vybaviť okrem založenia a zmien k účtom aj vklad a výber v hotovosti, príkazy na úhradu a tiež ďalšie produkty ktoré banka poskytuje. V obci je Integrované obslužné miesto občana (IOMO) ktoré ponúka prístup k elektronickým službám štátu na jednom asistovanom mieste a tak uľahčuje vybavovanie úradných záležitostí.

Ďalšie bankové služby sú k dispozícii v okresnom meste Vranov nad Topľou, kde pôsobia nasledujúce bankové inštitúcie:

- Prima banka Slovensko a.s.
- Slovenská sporiteľňa, a.s.
- VÚB Banka
- Slovenská pošta - Poštová banka

V okresnom meste sídlia, alebo majú svoje pobočky všetky verejné inštitúcie a orgány štátnej správy s pôsobnosťou na úrovni okresu. (zdravotné poisťovne, sociálna poisťovňa, daňový úrad, polícia, okresný súd....) . V obci sa nachádza Policajná stanica obvodného oddelenia PZ SR vo Vranove nad Topľou.

Ekologická stabilita územia. Súčasná krajinná štruktúra je výsledkom pôsobenia ľudskej činnosti na jednotlivé zložky krajiny a zároveň odráža stupeň ľudskou činnosťou spôsobenej premeny krajiny. V rámci posudzovania súčasnej krajinej štruktúry sa vyhodnocujú konkrétne hmotné prvky krajiny ako vegetácia, vodné plochy, prvky poľnohospodárskej využívanej pôdy, zastavané plochy a objekty.

Z hľadiska dôležitosti pri zachovaní ekologickej stability územia sú najvýznamnejšie lesné pozemky, trvalé trávne plochy a vodné plochy. Táto kvalifikácia zahrňuje len kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinej štruktúry a nezohľadňuje kvalitatívne ukazovatele ako napríklad znečistenie životného prostredia. Z hľadiska súčasnej krajinej štruktúry sa rozlišuje 5 stupňov:

- I krajina s veľmi nízkou ekologickou stabilitou
- II krajina s nízkou ekologickou stabilitou
- III krajina so strednou ekologickou stabilitou
- IV krajina s vysokou ekologickou stabilitou
- V krajina s veľmi vysokou ekologickou stabilitou

Kataster obce Sol' bol na základe popísanej metodiky zaradený do I. stupňa **ako krajina s veľmi nízkou ekologickou stabilitou územia**. Pri tomto stupni je vysoká potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov a ekostabilizačných manažmentových opatrení v krajine.

Hodnotenie katastra obce na základe Environmentálnej regionalizácie Slovenska.

Environmentálna regionalizácia Slovenska (ERS) je proces priestorového členenia krajiny, v ktorom sa podľa stanovených kritérií a vybraného súboru environmentálnych charakteristík vyčleňujú regióny s určitou kvalitou stavu alebo tendencie zmien životného prostredia. Pri členení sa vyhodnocujú údaje z oblastí: ovzdušie, voda, pôda, horninové prostredie, biota a odpady. Uplatňujú sa diferencované postupy pri spracovaní dát o životnom prostredí. Kým napríklad v rámci zložky životného prostredia „voda“ sa v značnej miere využívajú výsledky monitoringu čistoty povrchových a podzemných vôd, v zložke „ovzdušie“ sa pre nedostatočnú sieť monitorovacích staníc využívajú metódy modelovania stavu znečistenia ovzdušia. Výsledkom poslednej aktualizácie ERS je rozčlenenie územia SR do regiónov podľa piatich stupňov environmentálnej kvality:

- I. stupeň tvoria región s nenarušeným prostredím
- II. stupeň regióny s mierne narušeným prostredím
- III. stupeň regióny s narušeným prostredím
- IV. stupeň regióny so značne narušeným prostredím
- V. stupeň regióny so silne narušeným

Kataster obce Sol' leží na území Toplianskeho regiónu **s mierne narušeným prostredím** (II. stupeň). Medzi ukazovatele, ktoré významnou mierou ovplyvnili zaradenie časti katastra obce do II. stupňa environmentálnej kvality patrí predovšetkým znečistenie ovzdušia.

Chránené územia. Do katastra obce nezasahujú žiadne chránené územia.

Odpadové hospodárstvo. Obec Sol' má zavedený zber separovaného odpadu, ktorého odvoz vykonáva zvozová spoločnosť, zabezpečujúca takisto zber komunálnych odpadov. Obec má zriadený zberný dvor, kde takisto môžu občania odovzdávať separovaný odpad. Obec zabezpečuje aj veľkokapacitné kontajnery na nadrozmerný a stavebný odpad. Pomer vyseparovaného odpadu k celkovému množstvu vzniknutého odpadu sa neustále zlepšuje ale napriek tomu obec a aj celý región v pomere vyseparovaného odpadu zaostáva za vyspelými krajinami Európy a je potrebné sa tejto téme naďalej venovať, a to predovšetkým osvetou medzi obyvateľmi.

1.2 Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie priamo alebo nepriamo pôsobí na prostredie obce, na jej možnosti rozvoja a je potrebné ho pri strategickom plánovaní brať do úvahy. Vonkajšie prostredie popisuje STEEP analýza.

Tabuľka č.3: STEEP analýza-analýza externého prostredia

Sociálne prostredie	Technologické prostredie	Ekonomické prostredie
Vzdelávanie – nedostatočné prepojenie vzdelávania na prax	Využívanie informačných technológií, biotechnológií a nanotechnológií podporujú rozvoj inovácií. Zvyšujúce sa investície do výskumu a skrátenie času aplikácie výsledkov výskumu do praxe.	Využívanie doplnkových zdrojov financovania - EŠIF pre spolufinancovanie rozvojových projektov
Pokles pôrodnosti z dôvodu zmien životných podmienok obyvateľov	Centrálne využívanie IKT pre komunikáciu s obyvateľstvom a zlepšovanie kvality verejných služieb.	Dobudovanie dopravnej infraštruktúry a prepojenie na európsku sieť diaľnic a rýchlostných ciest
Zmeny v štruktúre populácie – starnutie obyvateľstva	Hľadanie obnoviteľných zdrojov energie. Zameranie sa na biomasu	Daňové zaťaženie
Nedostatočná kapacita a kvalita pracovnej sily pre kľúčových zamestnávateľov	Prepojenie vývoja a výskumu na podnikateľské prostredie	Využívanie možností podpory v oblasti kreatívneho priemyslu
Zvyšovanie počtu obyvateľov postihnutých chudobou	Úroveň zavádzania inovatívnych technológií do praxe	Silná závislosť na dovoze ropy a jej derivátov
Zvyšovanie podielu MRK na celkovom počte obyvateľstva		

Ekologické prostredie	Politické prostredie	Hodnotové prostredie
Vplyv klímy na stav podzemných vôd a nedostatok kvalitnej pitnej vody	Administratívna pripravenosť Vlády SR, schopnosť efektívne čerpať prostriedky EŠIF	Zmena postojov obyvateľstva, rastúca xenofóbia, rasizmus a kriminalita.
Objavenie neevidovaných starých ekologických záťaží predovšetkým v priemyselných zónach	Nedostatočná legislatíva a organizačná pripravenosť Vlády SR na riešenie problematiky MRK	Celková organizačná kultúra, vnímanie a akceptácia korupcie v spoločnosti
Dopad zmeny klímy na protipovodňové opatrenia	Komplikovaná legislatíva a výkon v oblasti verejného obsbstarávania	
	Nestabilné legislatívne prostredie	

1.3 Hodnotenie súčasného stavu územia

Obec Sol' je obklopená nádhernou prírodou a svojou polohou vytvára ideálne podmienky na výlety a náročnejšie túry do Slanských vrchov a Beskydského predhoria. Možnosti turistiky sa neobmedzujú len na pešiu turistiku, ale existujú tu podmienky aj na cykloturistiku. Už teraz je možné sa na bicykli dostať do Rudlova ďalej smerom na Zámutov, alebo Zlatník, do Hermanoviec nad Topľou až k Chate majora Kukorelliho pod vrchom Oblík. Takisto je možné smerom na Jastrabie nad Topľou sa napojiť na Vranovský cyklookruh ktorý bude napojený na budovanú cyklotrasu Vranov- Domaša. Rozvoj cyklotrás a k nim prislúchajúcej infraštruktúry (náučné trasy, informačné tabule, turistické infocentrum a pod.) spolu so zatraktívením vzhľadu obce a vytváraním nových bodov záujmu založených na kultúrnom, historickom a prírodnom dedičstve, môže byť dominantným smerovaním rozvojových aktivít na území obce Sol'. V obci fungujú mnohé združenia a spolky ktoré takisto môžu byť nositeľmi týchto aktivít.

Počet obyvateľov obce Sol' v celom sledovanom období (2012 - 2022) plynule rástol do roku 2020, následne od roku 2021 začal klesať. Na náraste počtu obyvateľov obce Sol' v sledovanom období sa podieľal prirodzený prírastok počtu obyvateľov, saldo migrácie bolo záporné. Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce do roku 2035 predpokladá mierne klesajúcu tendenciu. Vo vekovej štruktúre obyvateľstva sa najvyšší absolútny nárast zaznamenal v produktívnom veku. Vývoj indexu starnutia obyvateľov obce Sol' za sledované má síce stúpajúcu tendenciu ale na relatívne nízkych hodnotách.

Celkový počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (UoZ) v obci Sol' bol k 31.03.2023 spolu 293. Najviac uchádzačov o zamestnanie v obci Sol' bolo v kritickej skupine

podľa dĺžky evidencie (nad 48 mesiacov). V štruktúre UoZ podľa veku prevláda skupina vo veku od 20 do 24 rokov a významný podiel majú aj skupiny od 40 do 54 rokov. V štruktúre UoZ podľa vdelania vysoko prevláda skupina s nižším sekundárnym vzdelaním.

Podnikaním v oblasti poľnohospodárstva ktoré v minulosti bolo pre obec charakteristické, sa v obci zaoberjú 2 samostatne hospodáriaci roľníci. Poľnohospodársku pôdu obrába Agrodružstvo v Soli, ktoré patrí medzi najvýznamnejších zamestnávateľov v obci. 6 najvýznamnejších zamestnávateľov vo obci zamestnávali v roku 2022 spolu 246 osôb a pôsobilo tu 168 fyzických osôb-podnikateľov. Obyvatelia tiež dochádzajú za prácou do susedných ale aj vzdialenejších obcí a do okresného mesta Vranov nad Topľou.

Obec Sol' so svojimi 2 604 obyvateľmi a relatívne stabilnou demografickou situáciou patrí medzi veľké obce regiónu. Leží len 9 km od okresného mesta Vranov nad Topľou a zároveň na severozápadnej prístupovej ceste k rekreačnej oblasti Domaša (30 km), má železničnú stanicu a je obklopená nádhernou prírodou Slanských vrchov. Svojim obyvateľom poskytuje základné sociálne služby, nemá zariadenie sociálnych služieb, je tu materská škôlka a základná škola. Obec má kultúrny dom, futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko a posilňovňu, je tu vybudovaný vodovod, kanalizácia a rozvodná sieť plynu.

Samotná obec a tiež združenia a spolky organizujú počas roka veľké množstvo kultúrno – spoločenských a športových podujatí, z ktorých veľká časť už má dlhoročnú tradíciu.

Miestna infraštruktúra (komunikácie, chodníky, inžinierske siete, objekty) si vyžaduje rekonštrukciu, modernizáciu a postupné rozširovanie. Miestne firmy vytvárajú pracovné príležitosti, nie je ich však dostatok pre ľudí s nižším sekundárnym vzdelaním. Základné služby obyvateľstvu sú na vysokej úrovni a poskytujú dobrý základ pre aplikáciu smart riešení v tejto oblasti.

1.3.1 SWOT analýza územia

SWOT analýza je nástroj strategického plánovania. Je východiskom pre formulovanie stratégie, ktorá vznikne ako súlad medzi vnútorným potenciálom a vonkajším prostredím. Ide najmä o zosúladenie vnútorných silných a slabých stránok obce a možností a ohrození, ktoré pôsobia na ďalší rozvoj územia z vonkajšieho prostredia.

Tabuľka č. 4: SWOT analýza územia

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Poloha obce na hlavných dopravných trasách regiónu a blízkosť okresného mesta.• Poloha na jednej z prístupových trás k rekreačnej oblasti Domaša.• Priaznivá poloha pre významný vstupný bod do turisticky zaujímavých Slanských vrchov.• Historicky doložená ťažba soli v katastri obce.• Množstvo kultúrnych a športových akcií počas roka.• Existencia ubytovacích a stravovacích kapacít.• Vybudovaná základná infraštruktúra• Existencia väčších zamestnávateľov v obci.• Narastajúci podiel obyvateľstva v produktívnom veku• Vyčlenená priemyselná zóna v rámci územného plánu.• Moderná a kvalitná dátová infraštruktúra umožňujúca realizáciu smart riešení.• Existencia aktívneho tretieho sektora.• Obec sa umiestnila na 2. mieste v rámci Prešovského kraja v počte realizovaných projektov podporených z fondov EÚ	<ul style="list-style-type: none">• Nevyhovujúci stav komunikácií, chodníkov a verejných priestranstiev• Nepriaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.• Málo rozvinuté formy podnikania v oblasti cestovného ruchu a agroturistiky.• Neexistujúca infraštruktúra pre rozvoj cestovného ruchu.• Chýbajúce pracovné príležitosti, predovšetkým pre ľudí so základným nižším stredným vzdelaním• Miestna samospráva nemá partnera pre definovanie a realizáciu rozvojových zámerov.• Absencia využívania alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie.• Stagnujúca poľnohospodárska prvovýroba a absencia spracovateľského priemyslu.• Nízke ekologické povedomie obyvateľov• Nedostatočná kapacita inžinierskych sietí
Možnosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• Využitie polohy, prírodných, historických a kultúrnych daností územia pre rozvoj cestovného ruchu a turistiky.• Využitie historicky doloženej ťažby soli vo forme produktov CR.• Možnosť realizácie riešení „smart villages“ (inteligentné dediny)• Využitie štátnych podporných programov pre podporu poľnohospodárstva a rozvoja vidieka.• Využitie členstva v MAS a mikroregionálnych združeniach obcí pri rozvoji cestovného ruchu a miestnej ekonomiky založenej na miestnych produktoch a tradíciách.• Spolupráca so združeniami a spolkami pri definovaní a realizovaní rozvojových aktivít.• Využitie naplánovanej priemyselnej zóny.	<ul style="list-style-type: none">• Predpokladaný nepriaznivý demografický vývoj• Stúpajúci trend v poproduktívnej zložke obyvateľstva.• Migrácia vzdelanej pracovnej sily• Komplikovanejšie a administratívne zaťažujúce podmienky čerpania finančných prostriedkov na realizáciu rozvojových zámerov
Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy	
<p>Dosiahnutie hlavného cieľa: Zvýšiť komfort obyvateľov podporou tvorby pracovných príležitostí a rozvojom verejnej infraštruktúry a služieb na princípoch „smart villages“ v úzkej väzbe na vytváranie nových bodov záujmu a podujatí založených na kultúrnom a historickom dedičstve. sa bude riešiť ofenzívnym prístupom.</p>	

1.3.2 Hlavné faktory rozvoja a disparity

Tabuľka č. 5: Hlavné faktory rozvoja a disparity

Hlavné faktory rozvoja	Hlavné disparity
<ul style="list-style-type: none">• Poloha na jednej z prístupových trás k rekreačnej oblasti Domaša.• Priaznivá poloha pre významný vstupný bod do turisticky zaujímavých Slanských vrchov.• Historicky doložená ťažba soli v katastri obce - možnosť využitia vo forme produktov CR.• Moderná a kvalitná dátová infraštruktúra umožňujúca realizáciu smart riešení.• Existencia ubytovacích a stravovacích kapacít.• Vyčlenená priemyselná zóna v rámci územného plánu.• Využitie členstva v MAS a mikroregionálnych združeniach obcí pri rozvoji cestovného ruchu a miestnej ekonomiky založenej na miestnych produktoch a tradíciách.• Vysoká kapacita miestnej samosprávy na čerpanie prostriedkov z fondov EÚ.	<ul style="list-style-type: none">• Málo rozvinuté formy podnikanie v oblasti cestovného ruchu a agroturistiky.• Neexistujúca infraštruktúra pre rozvoj cestovného ruchu.• Chýbajúce pracovné príležitosti, predovšetkým pre ľudí so základným nižším stredným vzdelaním.• Stagnujúca poľnohospodárska prvovýroba a absencia spracovateľského priemyslu.• Predpokladaný nepriaznivý demografický vývoj• Stúpajúci trend v poproduktívnej zložke obyvateľstva.

hlavné faktory rozvoja sa určujú zo SWOT analýzy sa na základe najvýznamnejších silných stránok a príležitostí, zo slabých stránok a ohrození naopak vyplývajú kľúčové disparity na skúmanom území. Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja je nevyhnutné pre zabezpečenie čo najvyššej adresnosti programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja a sú rozhodujúce pri definovaní stratégie a formulovaní programovej štruktúry.

Komfort a kvalita života obyvateľov obce je na vysokej úrovni, znižuje ju nedostatok pracovných príležitostí v obci predovšetkým pre ľudí so základným nižším stredným vzdelaním. Obec aktívne využíva zdroje z fondov EÚ a štátneho rozpočtu na realizáciu rozvojových aktivít, ale absentuje partner pre miestnu samosprávu na ich definovanie a realizáciu. Bez takýchto partnerov sa absorpčná kapacita obce na finančné zdroje môže v krátkej dobe začať stagnovať.

Vybudovanie pozície obce ako hlavného vstupného bodu do východnej časti turisticky zaujímavej oblasti Slanských vrchov, rozvoj cyklo a pešej turistiky pre ktorú má obec výrazný

potenciál, si vyžaduje dobudovanie prislúchajúcej infraštruktúry (náučné trasy, cyklochodníky, informačné centrum a pod.). Zatraktívnenie vzhľadu obce, vytváranie nových bodov záujmu a podujatí založených na kultúrnom a historickom dedičstve, rozvoj infraštruktúry a služieb na princípoch „smart village“ môže byť dominantným smerovaním rozvojových aktivít na území obce Sol'. Infraštruktúru a služby môžu využívať zároveň návštevníci a obyvatelia obce, navyše služby vytvárajú miestne pracovné príležitosti.

2. STRATEGICKÁ ČASŤ

2.1. Definovanie vízie a hlavného cieľa

Vízia predstavuje zhrnutie budúcej predstavy o obci, ktorá by sa mala dosiahnuť rozvojovými zámermi definovanými v stratégii rozvoja. Hlavným cieľom vízie je poskytnúť smer pre strategické plánovanie, ako aj pre realizáciu konkrétnych aktivít a tiež vykresliť obraz želanej budúcnosti obce pre jej obyvateľov ale aj pre tých ktorí tu potenciálne plánujú investovať. Okrem motivácie má vízia aj marketingový, respektíve propagačný účel. Propaguje obec vo svete, na úradoch a medzi partnermi.

V zmysle dokumentu **Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030** schválenej vládou SR dňa 20.01.2021 uznesením č. 41/2021 sa očakáva, že regióny budú schopné efektívne využívať svoj vnútorný potenciál ako svoju konkurenčnú výhodu s cieľom zvyšovať kvalitu života obyvateľov a v rámci jednotlivých regiónov budú znižované vnútroregionálne rozdiely.

Slovensko je v stratégii definované ako „krajina úspešných, udržateľne sa rozvíjajúcich regiónov, ktorá poskytuje kvalitné a bezpečné prostredie pre zdravý a plnohodnotný život všetkých občanov“.

V súlade s uvedenými smermi rozvoja Slovenskej republiky, na základe identifikovaných disparít a faktorov rozvoja a už dosiahnutých výsledkov a možností obce Sol' sa definovala vízia rozvoja obce nasledovne:

Obec SOL' je prosperujúcou a atraktívnou „inteligentnou“ obcou s kvalitnými podmienkami pre bývanie a podnikanie so širokou škálou možností kultúrneho a športového vyžitia. Je hlavným vstupným bodom do východnej časti turisticky zaujímavej oblasti Slanských vrchov a ponúka návštevníkom moderné služby založené na tradičných hodnotách.

Hlavný cieľ reflektuje na výsledky SWOT analýzy a je stanovený tak, aby v prípade jeho splnenia sa vyplnila vízia obce, čiže určuje čo je potrebné dosiahnuť na to, aby sa vízia stala

realitou. Pri stanovení hlavného cieľa obce Solč sa prihliadalo predovšetkým na **Víziu a stratégiu rozvoja Slovenska do roku 2030** ktorý je považovaný za záväzný programovací dokument pre jednotlivé regióny, mestá, obce. Tento dokument je v súlade s inými strategickými a koncepcnými dokumentmi, a nadväzuje na pripravovanú Partnerskú dohodu SR na roky 2021 – 2027, v oblasti územného rozvoja je stratégia koordinovaná s Koncepciou územného rozvoja Slovenska. Prihliadalo sa aj na rozvojové dokumenty Prešovského samosprávneho kraja, ktoré definujú smery rozvoja v sídelnej oblasti, oblasti inovácií, cestovného ruchu a v environmentálnej oblasti. Hlavný cieľ je tiež v súlade s definovanou víziou obce Solč a je navrhnutý tak, aby viedol k naplneniu tejto vízie.

Hlavný cieľ:

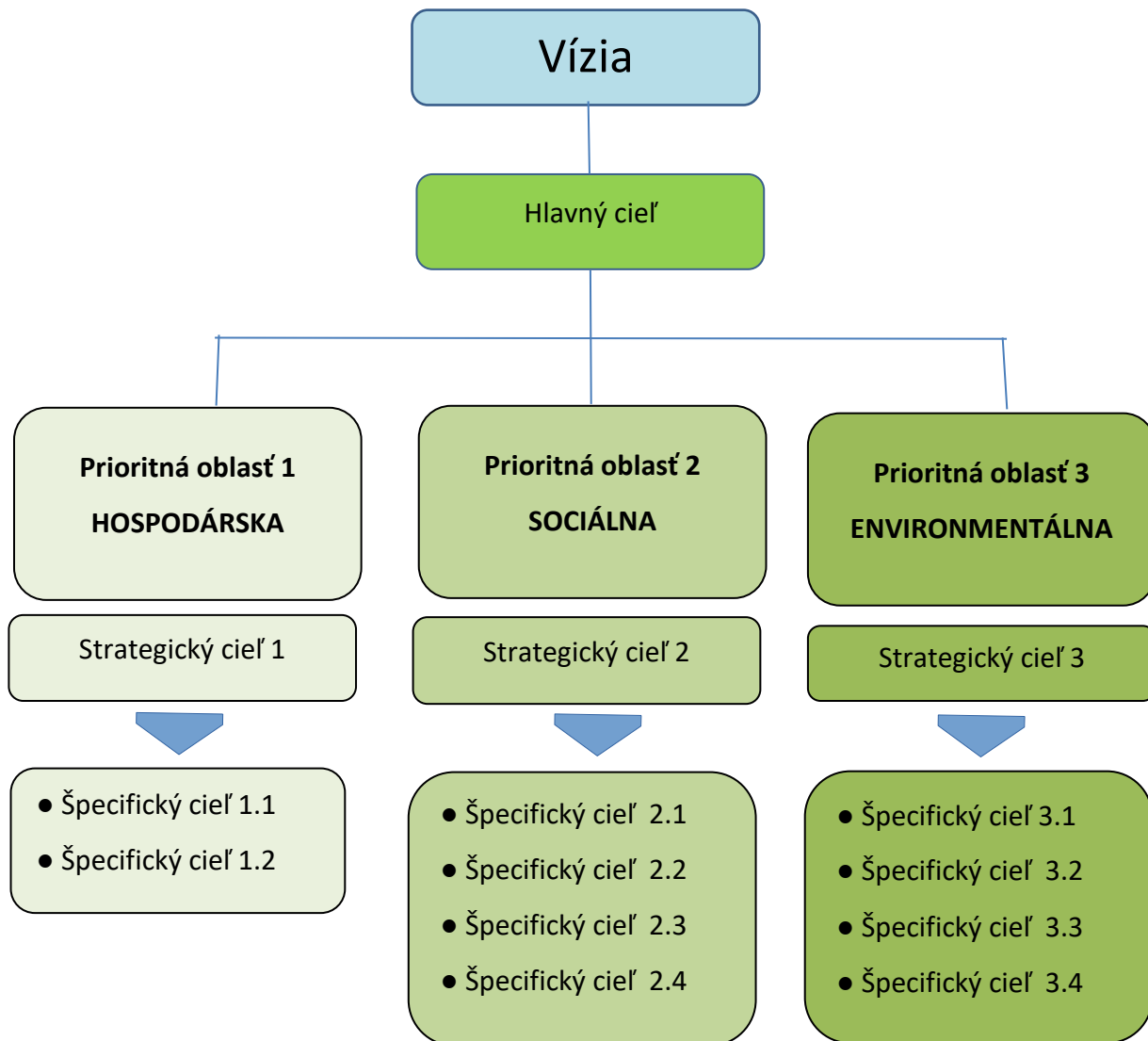
Zvýšiť komfort obyvateľov podporou tvorby pracovných príležitostí a rozvojom verejnej infraštruktúry a služieb na princípoch „smart villages“ v úzkej väzbe na vytváranie nových bodov záujmu a podujatí založených na kultúrnom a historickom dedičstve.

2.2. Štruktúra priorít a ich väzby na hlavný cieľ a víziu

V súlade s platnou metodikou pre spracovanie PHRSR boli určené tri prioritné oblasti rozvoja – Hospodárska, Sociálna a Environmentálna oblasť, ktoré spolu prispievajú k dosiahnutiu vyššie uvedenej vízie. V rámci každej z nich boli následne definované jednotlivé strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia slúžiace na naplnenie týchto cieľov. Ciele a opatrenia boli zvolené v záujme dosiahnutia vyváženého trvalo udržateľného rozvoja územia, pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky a so zohľadnením vnútorných špecifik obce.

Obrázok č. č 2: Štruktúra priorit a ich väzby na hlavný cieľ a víziu

Tabuľka č 6: Hierarchia cieľov

Vízia	Obec SOL' je prosperujúcou a atraktívnou „inteligentnou“ obcou s kvalitnými podmienkami pre bývanie a podnikanie so širokou škálou možností kultúrneho a športového vyžitia. Je hlavným vstupným bodom do východnej časti turisticky zaujímavej oblasti Slanských vrchov a ponúka návštevníkom moderné služby založené na tradičných hodnotách.		
Hlavný cieľ	Zvýšiť komfort obyvateľov podporou tvorby pracovných príležitostí a rozvojom verejnej infraštruktúry a služieb na princípoch „smart villages“ v úzkej väzbe na vytváranie nových bodov záujmu a podujatí založených na kultúrnom a historickom dedičstve.		
Prioritné oblasti	1. HOSPODÁRSKA	2. SOCIÁLNA	3. ENVIRONMENTÁLNA
Strategické ciele	Strategický cieľ 1	Strategický cieľ 2	Strategický cieľ 3
	Zvýšiť atraktivitu obce pre podnikateľov, návštevníkov aj pre obyvateľov samotných	Zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce	Vytvoriť udržateľné podmienky pre zachovanie a rozvoj kvalitného životného prostredia.
Špecifické ciele	Špecifický cieľ 1.1	Špecifický cieľ 2.1	Špecifický cieľ 3.1
	Posilniť atraktivitu obce z pohľadu cestovného ruchu	Zlepšiť podmienky života znevýhodnených a odkázaných obyvateľov obce	Obnoviť a rozšíriť technickú infraštruktúru obce
	Špecifický cieľ 1.2	Špecifický cieľ 2.2	Špecifický cieľ 3.2
	Vytvoriť priaznivé podmienky pre rozvoj podnikania v obci		Rekonštruovať a dobudovať dopravnú infraštruktúru v obci
		Špecifický cieľ 2.3	Špecifický cieľ 3.3
		Podporiť rozvoj kultúry a kultúrno-spoločenských akcií v obci	Dobudovať potrebnú environmentálu infraštruktúru
		Špecifický cieľ 2.4	Špecifický cieľ 3.4
		Zabezpečiť podmienky pre rozvoj športu v obci	Aplikácia environmentálnych technológií

Pri zostavovaní hierarchie cieľov a definovaní opatrení sa prihliadalo na to, aby pokiaľ je to možné, sa jednotlivé opatrenia vzájomne podporovali a vytvárali tak synergický efekt.

Jeho význam je v tom, že takto sa jednotlivé ciele dajú dosiahnuť efektívnejšie a rozvoj nadobúda charakter komplexnosti.

1. **Hospodárska oblasť.** Do tejto oblasti boli zaradené oblasti ktoré sa priamo alebo nepriamo týkajú podnikateľského prostredia a budovania pozitívneho obrazu obce Sol' ako vidieckeho sídla, kde sa oplatí nielen bývať a podnikáť ale obec aj navštíviť.

Prioritná oblasť 1	
HOSPODÁRSKA OBLASŤ	
Strategický cieľ 1 Zvýšiť atraktivitu obce pre návštevníkov aj pre obyvateľov samotných	
Opatrenie 1.1	Zvyšovanie atraktivity obce
Opatrenie 1.2	Rozvoj podnikania

2. **Sociálna oblasť.** Tu sa zahrnuli také oblasti ktoré sú zamerané na zvyšovanie kvality života obyvateľov obce. Ide predovšetkým o oblasti pomoci znevýhodneným a odkázaným obyvateľom obce a oblasti ktoré vytvárajú bohatú škálu možností voľnočasových aktivít a prispievajú ku kvalite života v obci. Ide predovšetkým o kultúrne, spoločenské a športové podujatia. Patrí tu aj rozvoj bývania a rozširovanie bytového fondu. Zároveň ide o oblasti ktoré prispievajú k budovaniu komunity pretože udržateľnosť rozvojových aktivít vo veľkej miere záleží aj od prístupu obyvateľov k nim. Aktívne občianstvo je nielen zárukou udržateľnosti ale aj nachádzania nových netradičných prístupov k riešeniu potrieb obce v oblasti jej rozvoja a skvalitňovania jej prostredia.

Prioritná oblasť 2	
SOCIÁLNA OBLASŤ	
Strategický cieľ 2: Zlepšiť podmienky života pre obyvateľov obce	
Opatrenie 2.1	Sociálne služby občianstvu
Opatrenie 2.2	Školstvo a bývanie
Opatrenie 2.3	Rozvoj kultúry
Opatrenie 2.4	Rozvoj športu

3. Environmentálna oblasť. Do tejto oblasti boli zahrnuté okrem environmentálnej infraštruktúry aj oblasti ako dopravná a technická infraštruktúra a aplikácia environmentálnych technológií. Opatrenia v tejto oblasti boli stanované tak, aby ich naplnenie zvýšilo atraktivitu obce nielen pre jeho obyvateľov ale aj pre návštevníkov a prípadných investorov, ktorí by v obci chceli podnikáť a zároveň prispeli ku zvyšovaniu kvality života v obci. Realizáciu naplánovaných cieľov sa nepriamo podporí aj hospodárska oblasť.

Prioritná oblasť 3	
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	
Strategický cieľ 3: Vytvoriť udržateľné podmienky pre zachovanie a rozvoj kvalitného životného prostredia.	
Opatrenie 3.1	Technická infraštruktúra
Opatrenie 3.2	Dopravná infraštruktúra
Opatrenie 3.3	Environmentálna infraštruktúra
Opatrenie 3.4	Environmentálne technológie

Rozvojová stratégia obce Sol' je ofenzívna a je založená na doteraz dosiahnutých výsledkoch a maximálnom využití existujúceho miestneho potenciálu. Je v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030** a v plnej miere zohľadňuje potreby rozvoja obce a jej obyvateľov.

3. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť priamo nadväzuje na strategickú časť a obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít (projektov) na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Sol'. Obsahuje podrobnejšie rozpracovanie špecifických cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti minimálne na úroveň opatrení a aktivít.

3.1 Opatrenia a projekty v rámci jednotlivých oblastí

Tabuľka č.17: Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí – hospodárska oblasť

Prioritná oblasť 1			
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
Číslo opatrenia	Názov opatrenia	Číslo projektu	Názov projektu /aktivity
1.1	Zvyšovanie atraktivity obce	1.1.1	Vybudovanie cyklistických trás v intraviláne a extraviláne obce
		1.1.2	Výstavba cyklochodníkov
		1.1.3	Vybudovanie oddychových zón v obci
		1.1.4	Výstavba náučných chodníkov k prírodným zaujímavostiam
		1.1.5	Výstavba soľnej veže
		1.1.6	Zriadenie Turisticko-informačného centra
1.2	Rozvoj podnikania	1.2.1	Rekonštrukcia a modernizácia domu služieb v obci Sol'
		1.2.2	Rekonštrukcia ubytovacích a stravovacích priestorov
		1.2.3	Aktivity spojené s prípravou územia pre vstup investora do priemyselnej zóny
		1.2.4	Zriadenie krytej tržnice

Tabuľka č.8: Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí – sociálna oblasť

Prioritná oblasť 2			
SOCIÁLNA OBLASŤ			
Číslo opatrenia	Názov opatrenia	Číslo projektu	Názov projektu / aktivity
2.1	Sociálne služby obyvateľstvu	2.1.1	Rekonštrukcia priestorov pre zriadenie denného stacionára
		2.1.2	Výstavba sociálneho zariadenia pre seniorov
		2.1.3	Terénna zdravotná služba
2.2	Školstvo a bývanie	2.2.1	Detské dopravné ihrisko
		2.2.2	Výstavba detských ihrísk v obci
		2.2.3	Revitalizácia športového areálu ZŠ
		2.2.4	Prístavba telocvične ZŠ
		2.2.5	Rozšírenie kapacity MŠ
		2.2.6	Vybudovanie 12-bytovej jednotky bežného štandardu
		2.2.7	Výstavba bytov nižšieho štandardu
2.3	Rozvoj kultúry	2.3.1	Rekonštrukcia a modernizácia kultúrneho domu v obci Sol'
		2.3.2	Výstavba a rekonštrukcia kultúrno-spoločenského areálu
2.4	Rozvoj športu	2.4.1	Výstavba tenisových kurtov
		2.4.2	Rekonštrukcia tribún na futbalovom ihrisku
		2.4.3	Vybudovanie osvetlenia športového areálu
		2.4.4	Materiálno technické vybavenie športového areálu
		2.4.5	Výstavba nového športového areálu

Tabuľka č.9: Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí – environmentálna oblasť

Prioritná oblasť 3			
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
Číslo opatrenia	Názov opatrenia	Číslo projektu	Názov projektu / aktivity
3.1	Technická infraštruktúra	3.1.1	Rozšírenie priestorov požiarnej zbrojnice
		3.1.2	Rekonštrukcia, oprava a modernizácia obecného rozhlasu
		3.1.3	Rekonštrukcia, oprava a modernizácia kamerového systému
		3.1.4	Vybudovanie chodníkov v areáli cintorína
		3.1.5	Oplotenie cintorína
		3.1.6	Rozšírenie vodovodnej siete
		3.1.7	Rozšírenie kanalizačnej siete
		3.1.8	Preložka VN lokalita L1a, L1b smer Rudlov
		3.1.9	Rozšírenie elektrickej siete
		3.1.10	Oprava, výmena strechy prevádzkarne (budova č. 49)
		3.1.11	Rekonštrukcia domu smútku
3.2	Dopravná infraštruktúra	3.2.1	Výstavba nových chodníkov v obci
		3.2.2	Oprava existujúcich chodníkov v obci
3.3	Environmentálna infraštruktúra	3.3.1	Opava a zvýšenie súčasnej protipovodňovej hrádze
3.4	Environmentálne technológie	3.4.1	Technologické vybavenie zberného dvora a kompostoviska
		3.4.2	Zmena palivovej základne MŠ na obnoviteľné zdroje energie (fotovoltaika + tepelné čerpadlo)

4. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť nadväzuje na Programovú časť a popisuje postupy inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHRSR obce Sol'. Popisuje tiež systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu na základe stanovených merateľných ukazovateľov a časový harmonogram realizácie PHRSR.

Realizačná časť obsahuje:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHRSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHRSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHRSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky (n+2) - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

4.1. Východiská a popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHRSR

Legislatíva. Základné povinnosti obce /mesta v procese prípravy a realizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja určuje zákon NR SR č. 309/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákona NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, konkrétne § 12 písmeno b) „ zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja obce alebo spoločného programu rozvoja obcí, pravidelne ho monitoruje a každoročne do 31. mája zasiela príslušnému vyššiemu územnému celku správu o jeho plnení a zabezpečuje súlad programu rozvoja obce alebo spoločného programu rozvoja obcí s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis,)“.

Samotná realizácia začína schválením PHRSR obce Sol' obecným zastupiteľstvom. Realizácia PHRSR je zabezpečovaná na úrovni PROGRAMU a na úrovni PROJEKTU a je zabezpečovaná v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja mestom. Keďže nie všetky oblasti komplexného rozvoja spadajú do kompetencií obce a obec nemá priamy vplyv na realizáciu všetkých rozvojových aktivít na svojom území, je nevyhnutné aby sa realizácia PHRSR obce Sol' uskutočňovala v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi a ďalšími relevantnými subjektmi regionálneho rozvoja.

Pri realizácii PHRSR obce Sol' vystupujú ako partneri nasledovné subjekty:

- Agrodružstvo v Soli
- DAVIN s.r.o

- ZVP RENTAL s.r.o.
- DHZ Sol'
- Pekáreň Raslen spol. s.r.o.
- MAS Slanské vrchy – Topľa

4.2. Popis postupov organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia realizácie PHRSR

obecné zastupiteľstvo je zastupiteľským zborom občanov obce a orgánom samosprávy. Obecné zastupiteľstvo má 7 poslancov volených občanmi obce v priamych voľbách na dobu určenú zákonom. Poslanci prijímajú všeobecné záväzné nariadenia a tým rozhodujú o základných otázkach života mesta. Spôsob zasadnutia obecného zastupiteľstva upravuje rokovací poriadok. Vo vzťahu k realizácii PHRSR obecné zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Taktiež schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov financovania a z prostriedkov rozpočtu mesta. V rámci hodnotenia PHRSR schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o zmenách a aktualizácii programu.

Starosta obce je predstaviteľom obce a jeho najvyšším výkonným orgánom. Volia ho obyvatelia obce v priamych voľbách podľa osobitných predpisov. Starosta zvoláva a vedie zasadnutia obecného zastupiteľstva a podpisuje ich uznesenia, zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám, rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo iným predpisom vyhradené obecnému zastupiteľstvu. Starosta je štatutárnym orgánom v majetko-právnych vzťahoch obce, v pracovno-právnych vzťahoch pracovníkov obce, v administratívno - právnych vzťahoch je správny orgánom. Vo vzťahu k realizácii PHRSR starosta riadi proces realizácie, na programovej úrovni podpisuje uznesenie obecného zastupiteľstva o strategickej časti dokumentu, schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (riadiace orgány jednotlivých operačných programov, dodávatelia, fondy a iné).

V podmienkach obce Sol' zabezpečujú výkon činností súvisiacich s realizáciou PHRSR zamestnanci obecného úradu. Na projektovej úrovni zodpovedajú za tvorbu rozvojových projektov na účely využívania finančných prostriedkov z verejných zdrojov a zo štrukturálnych nástrojov Európskej únie a za riadenie realizácie (implementáciu) projektov, na ktoré bolo schválené spolufinancovanie z európskych fondov. Zabezpečujú tak činnosti potrebné pre realizáciu PHRSR, ako aj činnosti v rámci projektového cyklu na úrovni jednotlivých projektov, vrátane procesov s externými subjektmi (príprava projektovej

dokumentácie, príslušné povolenia, proces verejného obstarávania, dodávky služieb, tovarov a stavebných prác) a prípravu žiadostí o doplnkové zdroje financovania.

Matica zodpovednosti. Vo vzťahu k realizácii PHRSR obce Sol' na roky 2023-2030 z hľadiska rozdelenia zodpovednosti konkrétnych činností

- Poverení zamestnanci obecného úradu pod vedením starostu zodpovedajú za realizáciu PHRSR na programovej úrovni a na úrovni projektov.
- Ekonóm zodpovedá za finančné riadenie na úrovni programu aj na úrovni projektov.
- Spoločným výstupom pracovníkov obecného úradu Sol' bude každoročne spracovaný materiál na rokovanie obecného zastupiteľstva. Hodnotenie plnenia PHRSR za príslušný rok vrátane monitorovacej správy a Návrh akčného plánu PHRSR na nasledujúci dvojročný cyklus. Spoločný výstup predloží starosta obecnému zastupiteľstvu.

Tabuľka č. 10: Matica zodpovednosti

Činnosť	Obecné zastupiteľstvo	Starosta	Pracovná skupina	Obecný úrad	Hlavný kontrolór
Financovanie	Schvaľuje	Riadi	Hodnotí	Vykonáva	
Implementácia	Schvaľuje	Riadi	Hodnotí	Vykonáva	
Hodnotenie	Schvaľuje	Riadi		Vykonáva	
Monitoring	Schvaľuje	Riadi	Hodnotí	Vykonáva	
Kontrola	Schvaľuje	Riadi	Navrhuje		Vykonáva

Činnosť	Obecné zastupiteľstvo	Starosta	Pracovná skupina	Externý odborník	Poverený pracovník OÚ
Fundraising				Spolupracuje	Vykonáva
Identifikácia	Schvaľuje		Navrhuje	Spolupracuje	Vykonáva
Príprava				Spolupracuje	Vykonáva
Financovanie	Schvaľuje		Hodnotí		Vykonáva
Kontraktácia		Vykonáva			Spolupracuje
Implementácia				Spolupracuje	Vykonáva
Monitorovanie	Schvaľuje		Hodnotí	Spolupracuje	Vykonáva
Korekcia	Schvaľuje		Navrhuje	Spolupracuje	Vykonáva

4.3. Stručný popis komunikačnej stratégie

Komunikačná stratégia obce Sol' vo vzťahu k PHRSR je súčasťou celkovej komunikačnej stratégie obce. Samotná realizácia PHRSR je súčasťou rozvojových aktivít obce, ktoré majú zlepšiť kvalitu života jeho občanov a preto je samozrejmé, že nie je možné komunikovať realizáciu PHRSR separovane, ale v kontexte ostatných aktivít obce. Okrem obyvateľov sú cieľovou skupinou aj organizácie pôsobiace na území obce, vrátane podnikateľských subjektov, ktoré sú organickou súčasťou ekonomického a spoločenského života obce. Hlavným cieľom komunikačnej stratégie je komunikácia s cieľovými skupinami a dosiahnutie stavu, aby bol každý občan o všetkých súvislostiach, ktoré pre neho z PHRSR a jeho realizácie vyplynú, informovaný včas, v dostatočnom rozsahu a primeranou formou. Hlavným komunikačným kanálom je webstránka obce.

Najdôležitejším nástrojom komunikácie vo vzťahu k realizácii PHRSR sú "Materiály na rokovanie obecného zastupiteľstva". Tieto sú ešte pred rokaním zverejňované v plnom znení na web stránke obce. Počas obdobia realizácie PHRSR minimálne 1 krát ročne bude predkladaný na rokovanie obecného zastupiteľstva materiál "Hodnotenie plnenia PHRSR za príslušný rok" a tiež materiál "Návrh akčného plánu PHRSR na nasledujúci dvojročný cyklus". Obecné zastupiteľstvo takisto schvaľuje financovanie jednotlivých projektov, takže prostredníctvom materiálov na rokovanie zastupiteľstva sa k cieľovej skupine dostanú aj informácie o príprave a realizácii konkrétnych aktivít -projektov.

Tabuľka č. 11: Časový harmonogram výstupov z realizácie PHRSR

P.č.	Časový rámec	Miesto	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	06/2023	OÚ Sol'	občania	Materiál na rokovanie OZ	Strategická časť PHRSR	Návrh strategickej časti PHRSR	Uznesenie OZ
2.	06/2023	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Dokument PHRSR	Návrh dokumentu PHRSR	PHRSR obce Sol'
3.	03/2024	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Vyhodnotenie plnenia PHRSR za rok 2023	Kontrola, hodnotiaci správa	Monitorovacia správa č.1, uznesenie OZ
5.	09/2024	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Akčný plán na roky 2025-2026	Metodika spracovania PHRSR	Návrh akčného plánu
4.	03/2025	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Vyhodnotenie plnenia PHRSR za rok 2024	Kontrola, hodnotiaci správa	Monitorovacia správa č.2, uznesenie OZ
5.	03/2026	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Vyhodnotenie plnenia PHRSR za rok 2025	Kontrola, hodnotiaci správa	Monitorovacia správa č.3, uznesenie OZ
6.	09/2026	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Akčný plán na roky 2027-2028	Metodika spracovania PHRSR	Návrh akčného plánu

8.	03/2027	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Vyhodnotenie plnenia PHRSR za rok 2026	Kontrola, hodnotiaci správa	Monitorovacia správa č.4, uznesenie OZ
7.	03/2028	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Vyhodnotenie plnenia PHRSR za rok 2027	Kontrola, hodnotiaci správa	Monitorovacia správa č.5, uznesenie OZ
9.	09/2028	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Akčný plán na roky 2029-2030	Metodika spracovania PHRSR	Návrh akčného plánu
11.	03/2029	OÚ Sol'	občania	Materiál na rokovanie OZ	Vyhodnotenie plnenia PHRSR za rok 2028	Kontrola, hodnotiaci správa	Monitorovacia správa č.6, uznesenie OZ
10.	03/2030	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Vyhodnotenie plnenia PHRSR za rok 2029	Kontrola, hodnotiaci správa	Monitorovacia správa č.7, uznesenie OZ
12.	03/2031	OÚ Sol'	Občania	Materiál na rokovanie OZ	Vyhodnotenie plnenia PHRSR za rok 2030	Kontrola, hodnotiaci správa	Monitorovacia správa č.8, uznesenie OZ

4.4. Systém monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie. Cieľom monitoringu je získať prehľad o tom ako sa plnia opatrenia a jednotlivé aktivity a ako naplňujú ciele stanované v PHRSR. Proces monitorovania PHRSR sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHRSR až do ukončenia jeho platnosti a to na úrovni projektov. Na úrovni programu sa pripravuje súhrnná monitorovacia správa za príslušný rok. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú údaje z plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu jednotlivých projektov (uvedené vo Formulári P2). Výstupom monitorovania je **Monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom**. Za prípravu monitorovacej správy za projekt je zodpovedný určený pracovník obecného úradu a za celkovú monitorovaciu správu je zodpovedný zástupca starostu. Výsledky monitorovania sú podkladom pre hodnotenie vykonávané na úrovni programu. Cieľom monitorovania je získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení na zmenu negatívneho vývoja, spôsobu realizácie, definovanie a prijatie korekčných opatrení.

Korekcie. Obec jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky partnerov, poslancov a verejnosti. Na základe týchto pripomienok a hodnotenia splnenie PHRSR za predchádzajúci rok sa spracuje jeho prípadná aktualizácia.

Hodnotenie plnenia PHRSR je činnosť, ktorá na základe monitorovania vymenuje vplyvy jednotlivých častí strategického plánu pre ďalší rozvoj obce, vyhodnotia sa dosiahnuté výsledky a dosahy realizovaných opatrení. Hodnotenie sa bude vykonávať raz ročne najneskôr do 30. marca za predošlý rok. Výstupom hodnotenia je Hodnotiaci správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorá hodnotí pokrok k dosiahnutiu

stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí. Vstupnými údajmi pre prípravu tejto správy sú výsledky monitorovania - monitorovacie správy jednotlivých projektov realizovaných v rámci programu. V zmysle § 12 písmeno b) Zákona NR SR č. 309/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon 539/ 2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja sa hodnotenie plnenia PHRSR do 31. mája zasiela príslušnému vyššiemu územnému celku.

Tabuľka č. 12: Časový harmonogram hodnotenia realizácie PHRSR

Typ hodnotenia	Vykonať prvý krát	Dôvod/ periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2024	Podľa rozhodnutia starostu a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR	2024 -2030	Každoročne v zmysle príslušných ustanovení Zákona NR SR 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov v termíne do konca 3. mesiaca príslušného roku.
Tematické hodnotenie časti PHRSR	2025	Téma hodnotenia: ak bola téma identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie		Pri značnom odklone od stanovených cieľov alebo zmene stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí alebo zmene hodnôt ukazovateľov. Pri návrhu na revíziu PHRSR.
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR	2025 , 2028	Aktualizácia PHRSR sa očakáva v zmysle Metodiky pre spracovanie PHRSR každé 3-4 roky.
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti		Na základe rozhodnutia primátora v zmysle príslušných predpisov, na základe rozhodnutia kontrolného orgánu obce, na základe podnetu poslancov, na základe protokolu Národného kontrolného úradu SR, na základe správy auditu....
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	2030	Na základe rozhodnutia starostu o príprave PHRSR obce Sol' pre programové obdobie 2031-2039.

4.5. Akčný plán na obdobie dvoch nasledujúcich rokov

Súčasťou realizačnej časti PHSR je aj akčný plán spracovaný na obdobie dvoch rokov (n+2), v prípade PHRSR obce Sol' sú to roky 2023-2024 . Akčný plán je krátkodobý vykonávací

plán na implementáciu naplánovaných aktivít a opatrení prostredníctvom konkrétnych projektov. Je zoradený podľa oblastí, priorít a opatrení. Ku každému je priradený garant ktorého úlohou je zabezpečiť realizáciu navrhnutých aktivít. Garant bude zodpovedný za začlenenie finančných požiadaviek na realizáciu aktivít do rozpočtu obce, komunikáciu s externými partnermi pri realizácii aktivít, realizáciu aktivít v kompetencii samosprávy a zabezpečenie všetkých potrebných dokumentov, podkladov k monitoringu a hodnoteniu, k aktualizácii strategického dokumentu.

Tabuľka č. 13: Akčný plán na roky 2023-2024

Akčný plán na roky 2023 - 2024					
Číslo proj.	Názov projektu /aktivity	Termín	Zodpovedný	Financovanie	Ukazovateľ výstupu
1.1.6	Zriadenie Turisticko-informačného centra	2023	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	turistické informačné centrum
2.2.1	Detské dopravné ihrisko	2023	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	dopravné ihrisko
1.1.2	Výstavba cyklochodníkov	2024	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	cyklochodník
1.2.1	Rekonštrukcia a modernizácia domu služieb v obci Sol'	2024	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	zrekonštruovaný objekt
1.2.3	Aktivity spojené s prípravou územia pre vstup investora do priemyselnej zóny	2024	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	dokumentácia a povolenia
2.1.1	Rekonštrukcia priestorov pre zriadenie denného stacionára	2024	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	zrekonštruovaný objekt
2.1.3	Terénna zdravotná služba	2024	Obec Sol'	EÚ	služba
3.1.3	Rekonštrukcia, oprava a modernizácia kamerového systému	2024	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	rozšírený kamerový systém
3.1.10	oprava, výmena strechy prevádzkárne (budova č. 49)	2024	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	zrekonštruovaný objekt
3.2.2	Oprava existujúcich chodníkov v obci	2024	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	zrekonštruovaný chodník
3.3.1	Oprava a zvýšenie súčasnej protipovodňovej hrádze	2024	Obec Sol'	obec+ŠR+EÚ	upravená potípodňová hrádza
3.4.1	Technologické vybavenie zberného dvora a kompostoviska	2024	Obec Sol'	EÚ	vybavenie

5. FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť PHRSR obce Sol' obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení. Táto časť obsahuje:

- identifikáciu možných zdrojov financovania zabezpečenia realizácie PHRSR a indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHRSR,
- model viaczdrojového financovania na úrovni jednotlivých projektov,
- systém hodnotenia pre výber projektov

5.1. Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHRSR

Identifikácia možných zdrojov financovania. Zdroje financovania realizácie PHRSR sa členia v závislosti od dostupnosti na dve základné kategórie:

1. Hlavné zdroje financovania

A. Verejné zdroje

- štátny rozpočet vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev (dotačné tituly jednotlivých rozpočtových kapitol ministerstiev, príp. Úradu Vlády SR),
- štátne účelové fondy (Envirofond, Štátny fond rozvoja bývania...),
- rozpočet vyšších územných celkov (KSK),
- rozpočet obcí a miest (vlastné zdroje),

B Iné zdroje

- prostriedky fyzických osôb,
- prostriedky právnických osôb,
- úvery,
- príspevky medzinárodných organizácií,
- prostriedky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi (Nórsky finančný mechanizmus, bilaterálne dohody, Švajčiarsky finančný mechanizmus)
- iné prostriedky, ak to ustanoví osobitný predpis.

2. Doplnkové zdroje financovania

- finančné prostriedky z Európskej únie, v programovom období 2021-2027 tzv. európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), určené hospodársky zaostalým regiónom, ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú nižšiu úroveň rozvoja, ako je priemerná úroveň Európskej únie a regiónom s nepriaznivou štruktúrou zamestnanosti a podnikateľského prostredia.

5.2. Model viaczdrojového financovania jednotlivých projektov

Financovanie väčšiny projektov v rámci realizácie PHRSR obce Sol' bude viaczdrojové. Štruktúra zdrojov bude závisieť od aktuálnej finančnej situácie mesta a od dostupnosti doplnkových zdrojov financovania. Financovanie sa bude opierať predovšetkým o rozpočet mesta, finančné zdroje partnerov, zdroje EÚ, zdroje zo štátneho rozpočtu SR, prípadne bankové úvery. Finančné rozpočty jednotlivých projektov budú stanovené kvalifikovaným odhadom, prípadne na základe cien vychádzajúcich z výkazov-výmerov stavebných rozpočtov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich prioritu a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj mesta na základe vypracovaného hodnotiaceho systému.

Tabuľka č.14: Model viaczdrojového financovania PHRSR obce Sol'

Viaczdrojové financovanie							
Projektový zámer	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	štát	VÚC	obec	Iné	
1.1.1	300 000	255 000	30 000	0	15 000	0	0
1.1.2	300 000	255 000	30 000	0	15 000	0	0
1.1.3	200 000	170 000	20 000	0	10 000	0	0
1.1.4	60 000	51 000	6 000	0	3 000	0	0
1.1.5	250 000	212 500	25 000	0	12 500	0	0
1.1.6	250 000	212 500	25 000	0	12 500	0	0
1.2.1	800 000	680 000	80 000	0	40 000	0	0
1.2.2	150 000	127 500	15 000	0	7 500	0	0
1.2.3	100 000	85 000	10 000	0	5 000	0	0
1.2.4	350 000	297 500	35 000	0	17 500	0	0
2.1.1	1 500 000	0	0	0	1 500 000	0	0
2.1.2	1 500 000	0	600 000	200 000	400 000	0	300 000
2.1.3	50 000	50 000	0	0	0	0	0
2.2.1	41 700	35 445	4 170	0	2 085	0	0
2.2.2	20 000	17 000	2 000	0	1 000	0	0
2.2.3	430 000	365 500	43 000	0	21 500	0	0
2.2.4	1 250 000	1 062 500	125 000	0	62 500	0	0
2.2.5	300 000	255 000	30 000	0	15 000	0	0
2.2.6	920 000	782 000	92 000	0	46 000	0	0
2.3.1	450 000	382 500	45 000	0	22 500	0	0
2.3.2	250 000	212 500	25 000	0	12 500	0	0
2.4.1	50 000	42 500	5 000	0	2 500	0	0
2.4.2	50 000	42 500	5 000	0	2 500	0	0
2.4.3	20 000	17 000	2 000	0	1 000	0	0
2.4.4	15 000	12 750	1 500	0	750	0	0
2.4.5	90 000	76 500	9 000	0	4 500	0	0
3.1.1	80 000	68 000	8 000	0	4 000	0	0
3.1.2	55 000	46 750	5 500	0	2 750	0	0
3.1.3	22 800	19 380	2 280	0	1 140	0	0
3.1.4	60 000	51 000	6 000	0	3 000	0	0
3.1.5	50 000	42 500	5 000	0	2 500	0	0
3.1.6	230 000	197 000	22 000	0	11 000	0	0
3.1.7	170 000	144 500	17 000	0	8 500	0	0
3.1.8	120 000	102 000	12 000	0	6 000	0	0
3.1.9	60 000	51 000	6 000	0	3 000	0	0
3.1.10	30 000	25 500	3 000	0	1 500	0	0
3.2.1	350 000	297 500	35 000	0	17 500	0	0
3.2.2	150 000	127 500	15 000	0	7 500	0	0
3.3.1	60 000	51 000	6 000	0	3 000	0	0
3.4.1	200 000	200 000	0	0	0	0	0
3.4.2	370 000	314 500	37 000	0	18 500	0	0
SPOLU	11 704 500	7 437 825	1 444 450	200 000	2 322 225	0	300 000

Tabuľka č.15: Indikatívny rozpočet – sumarizácia

Rok/ oblasť	O B L A S T I			CELKOM
	1. HOSPODÁRSKA	2. SOCIÁLNA	3. ENVIRONMENTÁLNA	
2023	250 000	41 700	0	291 700
2024	1 200 000	1 550 000	462 800	3 212 800
2025	0	935 000	890 000	1 825 000
2026	900 000	2 250 000	120 000	3 270 000
2027	210 000	70 000	170 000	450 000
2028	200 000	1 500 000	230 000	1 930 000
2029	0	480 000	135 000	615 000
2030	0	110 000	0	110 000
SPOLU	2 760 000	6 936 700	2 007 800	11 704 500

5.3. Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Pri schvaľovaní financovania jednotlivých projektov PHRSR sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj mesta. Projekty sa budú hodnotiť na základe 5 stupňov priority:

- 1. Najvyšší stupeň priority** – ide o projekty, ktoré vyplývajú priamo z legislatívy a projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu.
- 2. Vysoký stupeň priority** – ide o projekty s oporou vo všeobecnom záväznom nariadení mesta, koncepčných materiáloch mesta a investičné projekty s ukončenou prípravnou fázou (právoplatné stavebné povolenie, ukončené verejné obstarávanie). Ďalej do tejto kategórie sú zaradené aj projekty verejno-súkromného partnerstva pri využití modelov spolupráce napr. pri bytovej výstavbe.
- 3. Stredný stupeň priority** – ide o projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o doplnkové zdroje financovania to znamená že majú oporu v programovej štruktúre operačných programov a prioritných osí EŠIF.
- 4. Nižší stupeň priority** – ide o projekty, ktoré sa nachádzajú v zásobníku projektov, sú bez ukončenej prípravnej fázy (bez projektovej dokumentácie, bez stavebného povolenia) a tiež neinvestičné projekty v štádiu zámeru.
- 5. Najnižší stupeň priority** – ostatné projekty.

Tabuľka č.16: Hodnotiace kritériá pre výber projektov

Kategória a priority	Stupeň priority	Hodnotiace kritérium – popis podmienok pre zaradenie do kategórie
1.	Najvyšší	<ul style="list-style-type: none">• Projekty vyplývajúce zo zákona alebo• z podmienok aproximácie práva EÚ.• Projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Pre zaradenie do stuňa Najvyššej priority je podmienka splnenia spoň jednej z podmienok.
2.	Vysoký	<ul style="list-style-type: none">• Projekty vyplývajúce a podporené v rámci VZN obce Sol' alebo v koncepciou v danej oblasti.• Investičné projekty s právoplatným stavebným povolením, ukončeným verejným obstarávaním.• Projekty verejno-súkromného partnerstva, v ktorých prípravnú a realizačnú fázu zabezpečuje investor. Pre zaradenie do stuňa Vysokej priority je podmienka splnenia spoň jednej z uvedených podmienok.
3.	Stredný	<ul style="list-style-type: none">• Projekty investičného a neinvestičného charakteru, ktoré majú možnosť uchádzať sa o doplnkové zdroje financovania alebo cudzie zdroje financovania.
4.	Nižší	<ul style="list-style-type: none">• Projekty investičného charakteru, ktoré sa nachádzajú v zásobníku projektov bez projektovej dokumentácie (bez stavebného povolenia, verejného obstarávania).• Projekty neinvestičného charakteru v štádiu zámeru
5.	Najnižší	<ul style="list-style-type: none">• Ostatné projekty

Hodnotenie projektov a revízia prideleného stupňa priority sa uskutoční každoročne v čase prípravy rozpočtu obce Sol' na nasledujúce rozpočtové obdobie.

ZÁVEREČNÁ ČASŤ

Schválenie PHRSR	
DOKUMNET Názov dokumentu	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Sol' na roky 2023-2030
Charakteristika	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územno plánovacej dokumentácie obce.
Metodika	Dokument je štruktúrovaný v súlade s Metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií schválnej uznesením vlády Slovenskej republiky č. 197/2017 zo dňa 26. apríla 2017
SPRACOVANIE Forma	Dodávateľsky
Dodávateľ	Regionálna rozvojová agentúra Zemplín
Autorský kolektív	Ing. Ervin Petrik, Gabriela Balvirčáková, Ing. Vladimír Bodnár.
Obdobie spracovania	03/2021 - 06/2023
Riadiaci tím	Ing. Jozef Berta , Juraj Sukovský, Mgr. Jana Bertová
PREROKOVANIE Orgány samosprávy Verejné pripomienkovanie	Obecné zastupiteľstvo v Soli
SCHVÁLENIE Dátum schválenia	07.06.2023 Uznesením č. 67/2023
Prílohy	Analytická časť PHRSR obce Sol' – kompletne neskrátené znenie